

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil

Manuscrisurile nu se inapoiază.

Vizita dela Sinaia.

— De un bărbat politic român. —

Sinaia, 14 August v.

Intăia oară se întâmplă, că un ministru de externe al monarhiei Habsburgilor vizitează pe Suveranul nostru în țară. Dela București au plecat pân' acum doi diplomați austro-ungari, cari au devenit pe urmă conducătorii politice externe vieneze, contele Goluchovski și contele Aehrenthal, iar alții — ca marchizul Pallavicini și prințul Schönburg — au trecut din capitala României la Constantinopol și Vatican, drept mărturie că există la noi o școală înaltă pentru diplomații statelor mari. Contele Berchtold, noul ministru de externe al Austro-Ungariei, n'a fost mai înainte în țara noastră, dar primele sale drumuri, de când stă în fruntea diplomației vieneze, au trebuit să treacă și hotarul românesc.

De sigur că, pentru situația internațională a statului nostru vizita contelui Berchtold este un eveniment de mare importanță, mai cu seamă în aceste zile de nesiguranță și de primejdii în starea generală a Europei. Faptul îl constată întreaga presă austro-ungară; chiar zările vândute dușmanilor neamului românesc, precum „Neue Freie Presse” și altele din Viena și Budapesta, se văd nevoite a cânta imnuri de slavă la adresa Regelui Carol Prea Înțeleptul și la adresa tânărului regat român, puternic prin oștirea sa, înfloritor prin cultura și finanțele sale.

Contele Berchtold a stat de vorbă cu Re-

gele Carol în două lungi audiențe la Castelul Peleş. N'a transpirat și nu putea să transpire nimic din cele ce s'au discutat în aceste audiențe, cari au avut loc între patru ochi. Misterul de nepătruns al diplomației le învăluie și numai arhivele secrete vor fi cunoscând de pe acum rezultatele lor. Dar se poate spune, fără de nici un concurs al imaginației politicești, că schimbul de idei între Suveranul nostru și reprezentantul diplomatic cel mai autorizat al monarhiei vecine nu s'a mărginit la banalitatea vizitelor de curtoisie internațională, ci a trebuit să atingă, poate chiar să hotărască, lucruri de cea mai mare însemnătate pentru interesele statelor și popoarelor legate printr'o veche prietenie oficială.

Un lucru este în afară de orice îndoială: Vizita contelui Berchtold la Sinaia, urmând după audiența dlui Titu Maiorescu, ministrul nostru de externe, la Împăratul Francisc Iosif I., confirmă odată mai mult raporturile de strânsă prietenie dintre Austro-Ungaria și România, precum și alipirea noastră la politica Triplei-Aliațe. „Neue Freie Presse”, într'un articol ce pare inspirat de însuși cabinetul austro-ungar, crede că poate vorbi de România ca de un adevărat *aliat* al împărăției habsburgice și această expresie, întrebuintată în mod ostentativ, tocmai acum, cu prilejul vizitei contelui Berchtold la Sinaia, este cel puțin atât de elocventă ca o destăinuire...

Momentul pentru asemenea demonstrații a fost foarte bine ales de meșterii diplomației austro-ungare. În politica orientală, pe care o amenință violente erupții vulcanice, Aus-

tro-Ungaria nu mai poate conta astăzi, cu deplină siguranță, decât pe sprijinul Germaniei și al României. Italia, deși legată încă, oficial, de Tripla-Aliață, își face politica ei particulară în Balcani, spre a slăbi Turcia și a o sili să se resemneze în conflictul războinic pentru Tripolitania și Cirenaica, cedând aceste vaste provincii Italianilor. Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Grecia își primesc îndemnurile mai mult dela Petersburg, Paris și Londra. Numai statul român, între toate statele balcanice, oferă garanții depline în sprijinul politicii austro-germane.

Firește că și pentru România, din punctul de vedere al situației internaționale, demonstrația prieteniei cu Austro-Ungaria și Germania își are rostul ei, întărind poziția noastră față de Rusia și Bulgaria.

Există, însă, un *punct negru*, de cea mai acută gravitate, în raporturile noastre excelente cu monarhia Habsburgilor, deși nu știm de se va fi simțit măcar umbra lui în audiențele contelui Berchtold la Sinaia. Acest punct negru trebuie căutat în situația extrem de tristă a fraților noștri din Ardeal și Ungaria, peste suferințele cărora nu poate trece cu inimă ușoară nici un bărbat de stat al României. Câtă vreme ministrul de externe austro-ungar a fost oaspele Regelui nostru și oaspele țării, opinia publică dela noi s'a abținut, — cu mult tact — dela orice manifestare a sentimentelor și resentimentelor ei. De aceea presa noastră n'a pomenit nimic de faimoasa Episcopie a maghiarizării, pe care contele Berchtold a oferit-o peșcheș guvernului unguresc, provocând legitima indignare a întregii suflări românești.

Momente culturale din viața regelui Carol I.

— După memoriile regelui. —

Trad. de Ascanio.

Diplomații europeni în Constantinopol. — Chestiunea secularizării averilor mănăstirești din România. — Obiceiuri turcești. — A doua vizită la Sultan. — Armata otomană. — Un botez istoric.

La 14/26 Octomvre (1866), înainte de ameazi, Prințul primește iarăși un mare număr de membri ai corpului diplomatic din Constantinopol. Ambasadorul englez, Lordul Lyons, care a contribuit în mod eșantionat, ca Prințul de Hohenzollern să fie recunoscut de Înalta Poartă, dar care n'ar dori slăbirea legăturilor împărăției cu țările vasale, — se prezintă împreună cu personalul ambasadăi sale. El se bucură de cea mai mare trecere pe lângă Înalta Poartă și personal este o apariție impunătoare, având manierele amabile ale unui Grand Seigneur. — Contele Bonnières conduce afacerile Franței; firește că dânsul se interesează cu toată inima de cauza românească, pe care Împăratul Napoleon III o sprijinește atât de călduros. — Baronul de Prokesch-Osten, ambasadorul și internunțul austriac, pare mai mult savant decât militar, deși poartă uniformă de mareșal. Prințul îi vorbește de fiul său, căzut în lupta dela Oversec, la 1864, în Schlesvig-Holstein, și-i povestește că l-a văzut chiar pe căm-

pul de luptă; Prințul își aduce aminte, cu plăcere, și de soția celui dispărut, cunoscuta artistă dramatică Gossmann. Bătrânul diplomat, om de șaptezeci de ani, este profund mișcat de amintirea pe care o păstrează Prințul român copiilor săi.

Reprezentantul Rusiei, generalul Ignatiev, are maniere plăcute și este un diplomat extraordinar de ager; însă de sub masca fățarniciei amabilității iese la iveală firea sa de vulpe. Precum se aștepta Prințul, Ignatiev îi vorbește de afacerea averilor mănăstirești; Rusia s'a dat întotdeauna drept provocatorul acestor averi, în calitatea ei de protectorul bisericii ortodoxe, spre a-și spori astfel influența asupra întregii preoții orientale. — Arhimandritii Nilos (care a scris ceva în franceză, la 1857, despre această afacere) și Germanos, călugări de pe muntele Atos, fiind îndemnați de contele Ignatiev, prezintă de mai înainte Domnitorului României un memoriu în chestiunea averilor mănăstirești (secularizate de Cuza-Vodă); afacerea a fost stearsă dintre condițiile recunoașterii Prințului de către Înalta Poartă, dar a format ani de zile obiectul unor tratative supărătoare. În memoriul celor doi călugări de Atos, biserica grecească dorește o înțelegere pe următoarele baze: O treime din veniturile averilor mănăstirești cari fuseseră ale Grecilor, până la 1863, când au fost secularizate de statul român, să fie destinată pentru bisericile și mănăstirile din împărăția turcească, — altă treime

să servească întreținerea mănăstirilor din România, iar o treime să rămână la dispoziția statului român. — Prințul Carol răspunde lui Ignatiev, că biserica grecească trebuie să se mulțamească definitiv cu despăgubirea ce i s'a oferit odată (casa de bancă Zariji din Constantinopol fusese însărcinată de statul român, la 1864, să plătească Patriarhului o despăgubire de 35 milioane de franci; Patriarhul refuzând primirea sumei, statul român resiliase contractul cu casa Zariji, în Martie 1866). Orice nouă învoială, declară Prințul, depinde numai de Camera română, care nu pare dispusă de loc să accepte noi propuneri.

Dupăce mai primește pe alți diplomați, pe Patriarh și pe Arhiepiscopii de Brussa și Chalcedonia, Prințul Carol se duce, în haine civile, incognito, însoțit de-o mică suită, în apropierea palatului Dolma Bagdece, spre a privi, dintr'un chiosc, Selamlâcul, procesiunea solemnă a Sultanului la moșee, — procesiune care se face în fiecare Vineri.

Dar aci Prințul merge la Scutari, să vadă cunoscutul spectacol al derviștilor învățători. Clădirea, unde acești derviști organizează în fiecare Marți și Vineri originala ceremonie, nu-i de fapt o moșee, dar inscripțiile din Coran, pe pereții salei octogonale, îi spun cu toate acestea că sala servește unor scopuri religioase. Caracteristica muzică arabă, când vijelioasă, când trăgănată, amețește și pe spectator, transportându-l în cea stare de suflet supralu-

Acum însă, când reprezentantul monarhiei vecine s'a întors printre ai săi e momentul să-i spunem, că prietinia oficială a statului român cu Austro-Ungaria nu se va putea bucura niciodată de simpatiile opiniei publice românești în actuala situație politică și culturală a fraților noștri de sub sceptrul Habsburgilor. Nici statul român, nici poporul român liber, nu pot să renunțe vreodată la existența națională a milioanei de Români robiți din Ardeal și Ungaria, orice preț diplomatic li-s'ar oferi în schimb.

Dacă elementul românesc are un rol de îndeplinit aici, la porțile Orientului, îl poate îndeplini numai în *intregimea sa*. Suntem un factor de civilizație și de ordine în Balcani, ținem la pacea Europei și prietinii extremi pot conta oricând pe credința și vrednicia noastră. Dar ținem mai presus de toate la ființa neamului nostru întreg și dacă ne împăcăm în mod cinstit cu despărțirile de hotare politice, nu vom primi odată cu capul să fim despărțiți sufletește de frații noștri de peste hotare!

Foștii miniștri de externe ai Austro-Ungariei, Kálnoky, Goluchowski, Aehrenthal, n'au voit să asculte de acest glas, pe cât de sincer, pe atât de hotărât, al opiniei publice din regatul României. Urmările se cunosc: politica vieneză a devenit tot mai puțin simpatică la noi, din pricina politicii ungurești față de Români supuși Coroanei Sfântului Ștefan.

Va păstra contele Berchtold rătăcitoarea linie de purtare a predecesorilor săi, ori va lua drumul cel drept, care singur duce la inima neamului românesc? Iată întrebarea, pe care și-o pune astăzi opinia noastră publică și pe care trebuie să și-o pună chiar bărbații noștri de stat.

Contele Berchtold a sosit la Sinaia dimineața și a plecat a doua zi, seara. Prin Ardeal a trecut *noaptea*, și la sosire și la înapoierie, — așa că nu și-a putut neliniști sufletul cu problema națională a poporului românesc de peste hotarul României. Dar la Sinaia, pe culmile munților noștri, în lumina strălucitoare a culturii naționale, din care

se adapă toți Români, poate că fericitul conte își va fi adus aminte că trăiesc milioane de Români ca și noi în țara sa cu atâtea neamuri și că acei nefericiți Români gem sub jugul oligarhiei ungurești, spre adâncă noastră durere...

La concertul ce s'a dat în cinstea sa, de către ospitaliera noastră Curte Regală, contele Berchtold a putut să asculte, — printr'o întâmplare semnificativă — și accentele de durere ale unei doine ardelenesti... Va fi trezit, cel puțin acest glas duios, vre-un răsunit în mintea preocupată a diplomatului?

Nu știm și nu putem ști astăzi. Dar ceea ce știm este că, acum câțiva ani, Arhiducele Franz Ferdinand, fiind tot oaspele Regelui Carol, a primit cu toată dragostea pe delegații Românilor ardeleni, stabiliți în România, și le-a adresat cuvintele cele mai generoase cu privire la soarta elementului românesc de sub sceptrul Habsburgilor.

Pe atunci făcuse mult sânge rău — la Budapesta — gestul viitorului Rege al Ungariei. Astăzi el ar putea servi drept calăuză istorică noului ministru de externe austro-ungar!

ADUNARE ÎN SĂTMAR. Ni se anunță telegrafic că **Duminică, 1 Septembrie n.,** va avea loc o **adunare publică în MEDIȘ (comitatul Sătmâr),** la care vor lua parte, în frunte cu domnul **GHEORGHE POP DE BĂSEȘTI,** **președintele partidului nostru național, mai mulți bărbați din comitetul nostru național.** În adunare se va vorbi despre toate chestiunile politice de actualitate.

Indemnăm din tot sufletul nostru pe Români din acele părți să dea adunării printr'o asistență cât se poate de numeroasă cadrele unei demne manifestații politice românești.

România salvatoarea monarhiei habsburgice. „Gross Österreich” din Viena publică în ultimul său număr un articol consacrat vizitei contelui Berchtold în România. Iată, în rezumat cuprinsul articolului:

Nimeni nu poate nega enormele avantajii ce trage monarhia austro-ungară și mai cu seamă Maghiarii, de pe urma politicii de a-

liată devotată a României. Căci, cine ar putea-o împiedeca de a lua o ținută dubioasă, cu răspuns la rușinoasa asuprire a Românilor din Ungaria? Dar, și economiceste România este tratată de 30 de ani, de către Austro-Ungaria, foarte rău. Este absolut uimitor, spune articolul din „Gross Österreich”, cum România rămâne totuși alipită de politica Austro-Ungariei și din principiu respinge orice influență dușmană ei:

Mai departe autorul povestește cum atunci când cont. Aehrenthal, care prin însăși originea sa evreiască era lipsit de orice aptitudine politică, începu campania anexării, s'au ridicat în România oameni, cerând ca întreg românismul să treacă de partea Serbiei, asociindu-se politicii ministrului rus Iswolsky. Aceasta ar fi fost îndreptarea României contra Austriei și când lucrurile ar fi luat o turnură gravă armata românească ar fi trebuit să năvălească în Transilvania. Dacă regele Carol n'ar fi înfrânat agitația contra Austriei, poate am fi asistat la complecta deplasare a relațiilor de mare putere a Austro-Ungariei.

„Gross Österreich” se întreabă dacă contele Berchtold a mers la Sinaia cu însărcinarea să exprime regelui Carol și politicianilor români deosebitele mulțumiri ale monarhiei pentru marile servicii făcute.

Delegațiunile. În 27 Sept. n. va avea loc prima ședință de toamnă a delegațiilor, cari însă deocamdată vor dezbate numai bugetul comun de pe anul curent, pe când chestiunea bugetului pe anul viitor va fi lăsată pentru mai târziu, probabil pe jumătatea a doua a lunii Novembre. Se prevăd unele dificultăți din cauza proiectelor lui Auffenberg în chestiunea înlocuirii tunurilor de bronz cu tunuri de oțel. Deputații unguri din opoziție vor îndrepta atacuri vehemente în contra miniștrilor comuni, a căror politică — zic ei — lovește în interesele Ungariei.

Tactica lui Lukács. „Reichspost” din Viena, scriind asupra planurilor ce le are Lukács pentru viitorul apropiat, spune că acestea nu sunt încă deplin cunoscute, dar se prevede că nici în viitor el nu se va abate dela tactica urmată până acum, fiind încurajat în deosebi de atitudinea greșită a opoziției, care în cursul vacanțelor ar fi avut datorința să și precizeze clar

mească, în care mintea sănătoasă e copleșită de miracol. Dervişii, îmbrăcați parte în talare cenușii, parte în talare albastre, ridică brațele spre cer și se învârtesc în jurul propriei lor persoane, până ce, după un sfert de ceas, oboșiți și scăldați în sudoare, se prăbușesc la pământ.

Prințul vizitează apoi minunatul parc al Sultanului, în Tegarani, parc ce se întinde, din tărâmul mării, până pe culmile dealurilor, străbătut de cascade și prăpăstii; natura și arta s'au întrunit aici, ca să creieze tot ce fantezia poate visa mai mare. Prințul și suita sa încalcă pe caii pregătiți anume și cutrieră în galop grădinițele. În semn de atenție deosebită, Sultanul a dat voce Prințului să pătrundă până la Harem. Clădirea, unde se adăpostesc femeile Sultanului, nu-i prea mare, dar e aranjată cu un lux oriental. — Cea din urmă curiozitate a parcului, pe care o văd, este o menagerie cu multime de lei, tigri și struți.

La ceasurile patru, Prințul se întoarce la palatul său; aci găsește parcul într'o mișcare pitorească; femeile Haremului au dorit să-l vadă pe Prinț și au întreprins o excursiune până la cartierul lui; pe covoare scumpe, sub cerul liber, în umbra copacilor, femeile s'au tolănit în voce și iau răcoritoare. — Spre seară Prințul primește pe Patriarhul Armenilor neuniți, Boghos, și pe ministrul plenipotențiar al Persiei, Mirza Muhard Hussein Chan.

În ziua de 15/27 Octomvrie, după ce mai pri-

mește în audiență pe Primatul Armenilor uniți, Hassen, un om cu adevărat cult, Prințul se duce la Aali Pașa, ministrul de externe, cu care are o convorbire politică mai lungă. Prințul ține să arate, că raporturile României cu împărăția turcească vor deveni cu atât mai prietenești, cu cât Poarta va fi mai atentă și mai delicată în contactul ei cu România, cruțând sensibilitatea statului mai slab. România are cel mai mare interes de a păstra cu grijă legăturile, cari o apropie de Turcia, pentru că singură nu-i destul de tare să și apere neatârarea între doi vecini puternici și nu tocmai binevoitori. Prințul își exprimă speranța, că Poarta va fi îngăduitoare la reglementarea chestiunilor de detaliu; apoi își arată marea mulțumire de primirea ce i s'a făcut. — Firește că, în sufletul său, Prințul are convingerea că această primire s'a adresat mai mult Prințului de Hohenzollern decât Domnitorului român, căci Voevozii de mai înainte ai Principatelor dunărene au fost tratați întotdeauna, la Constantinopol, numai ca funcționari mai înalți ai imperiului otoman și drept semn umilitor al vasalității lor față de Sultan trebuiau să țină frânele calului, pe care încăleca Sultanul.

Aali Pașa încredințează pe Prinț că Sultanul se bucură mult de a-l cinsti ca pe un oaspe înalt și pune mare preț pe raporturile prietenești cu dânsul. Ministrul speră că Prințul va strânge din ce în ce aceste rapoarte și că România va fi pătrunsă, la rândul ei, de folosul lor.

Prințul se întoarce apoi la cartierul său; restul zilei îl petrece, vizitând curiozitățile orașului ca un simplu călător. Incognito, în haine civile, însoțit numai de un dragoman și de unul din aghiotanții săi, cercetează Bazarul, a cărui mișcare și învălmășeală poetică îl captivează într'atâta, că, făcând și oarecari cumpărături, zăbovește mai mult decât socotise și trebuie să amâne pentru a doua zi vizitarea moșeelor.

La 16/28 Octomvrie, zi de Duminică, Prințul face a doua vizită Sultanului, care nu mai este de astădată așa de stângaci și arată oaspeții săi oarecare cordialitate. Sultanul întreabă pe Prinț de impresia pe care i-a lăsat-o Constantinopolul și-i cere anăunțe despre petrecerea sa în oraș; îi dă apoi marea cruce a ordinului Osmani, în smaragd și diamante și-l invită să asiste la revista militară ce va avea loc în onoarea lui.

Prințul iese din palat pe marea poartă de marmoră, ce se deschide pentru persoana Sultanului, încalcă împreună cu statul său maior și merge pe înălțimile dela Pancaldi, unde se află întinsele clădiri ale școlii militare.

Pe vasta piață dinaintea școlii sunt așezate trupele gardei împărătești, pe cari le comandă Abdul Kerim Pașa în persoană (Trupele, în bogata lor îmbrăcăminte și armură orientală, oferă o frumoasă priveliște și ținuta lor e excelentă. Din nenorocire, ploaia turbură interesantul spectacol, căruia Sultanul ține să-i dea un

ținta în chestia reformei electorale. De altfel și în sânul guvernului s'au ivit nemulțumiri cu tactica din trecut a lui Lukács, așa că dacă aceasta va încerca și la toamnă să creieze legi în mod absolutistic, în cazul acela o criză de cabinet cu greu va putea fi înlăturată. Chiar și în Iunie, când s'au votat prin teroare reformele militare, contele Zichy numai cu greu a putut fi convins să renunțe la planul său de a-și da demisia din guvern și la toamnă, repetându-se aceleași apucături teroristice din partea guvernului, cu atât mai vartos o va face.

Ce costă o vorbire de program? Adunarea municipală a orașului Zenta a discutat Luni o propunere a comisiei economice, care caracterizează în mod deosebit stările ce domnesc în fericita noastră țară. Cu primirea ministrului Teleszky, deputatul cercului Zenta, și cu festivitățile aranjate cu această ocaziune, orașul a cheltuit o sumă considerabilă, iar nobilii patrioți cari au aranjat tâmbălăul s'au îngrijit să pună toate cheltuielile în contul orașului. Comisia economică a propus, iar adunarea a primit ca atât primarul cât și întreg consiliul municipal să fie dat în judecată pentru sumele aruncate în vânt în ziua când ministrul și-a rostit în Zenta discursul-program. Suntem curioși ce sfârșit va avea acest interesant proces.

Iarăș politica lui Mangra. După cum am mai scris în numerele noastre trecute, deputații guvernamentali din Bihor au hotărât să-și țină cu toții dările de seamă în fața alegătorilor. Alaltăieri s'a început în Bihor seria adunărilor populare. În cercul Beliului, unde și-a rostit darea de seamă deputatul cercului, Iosif Telegdy, a luat cuvântul și faimosul nostru călugăr dela Orade, Vasile Mangra, pledând pentru politica pe care o urmează dânsul. Cunoașteți politica aceasta. Unica cale, care ne poate duce pe noi Români la o fericită viață națională românească, e, abandonarea politicii noastre tradiționale și alipirea la marele partid al muncii. Se laudă că de când face politica guvernului, i-a succes să stoarcă însemnate îmbunătățiri pe seama bisericii și a școlii românești, pe când noi am avut de atâtea ori în timpul scurt de când se află actualul guvern la putere ocaziune să ne convingem de „bunăvoință” lui față de instituțiile noastre naționale, și dacă admitem chiar că s'au făcut unele favoruri din partea guvernului, atunci trebuie să admitem oricine că de acestea n'au beneficiat decât doar câteva umelte de ale politicii de stat, cari tocmai de dragul acestor favoruri personale ne-au părăsit, trecând în tabăra dușmanilor noștri etnici. Lucrul acesta îl accentuează de altfel, chiar și ziarul unguresc „Vi-

caracter de specială atenție pentru Prinț, punând pe însuși fiul său, Iussuf Issedin, să defileze cu batalionul său în fața oaspei.

Dupăce prințul Carol, însoțit de un stat major strălucit, trece călare pe dinaintea frontului celor șase batalioane, două regimente de cavalerie și patru baterii, — încep exercițiile cu escadronul de Cerchezi, cari execută cu precizie și eleganță așa zisa „fantazia”, călare și pe jos.

Apoi, în bătaia unei ploii torențiale, Prințul Iussuf Issedin, un copil de unsprezece ani, își conduce batalionul, dând comanda cu voce slabă; doi ofițeri superiori îi țin calul. La sfârșitul revistei manevrează artileria, care are tunuri Krupp.

Prințul exprimă comandantului general Abdul Kerim Pașa și ministrului de război Riza Pașa bucuria și admirația sa pentru frumosul spectacol militar. Dupăce vizitează cu deamănuntul școala militară și ia parte la un lunch, ce se servește în onoarea sa, Prințul se duce la Al. Gulescu, reprezentantul său diplomatic, al cărui fiu de curând născut avea să fie botezat; Prințul a primit să fie nașul copilului și să-i dea numele său.

lág”, spunând că Mangra a fost în așa măsură amețit de pomenile ce-i curg dela masa guvernului, încât azi confundă fericirea națională a unui popor cu imbuirea câtorva oameni slugarnici grupați în jurul său, sau mai corect, în jurul oalei cu carne ce li-o oferă înaltul guvern trădătorilor. Dar niciodată națiunea românească nu se va lăsa orbită de masa bogată, la care o invită, cu atâtea dragoste, guvernele ungurești.

Glas vienez despre Cuvaj. „Reichspost” vorbind de absolutismul din Croația scrie despre Cuvaj următoarele: D. Cuvaj, comisarul regese al Croației s'a putut convinge atât în Budapesta cât și în Ischl, că îi sunt numărate zilele. S'au făcut diferite combinații cu privire la chestiunea, cine are să-i urmeze în demnitatea de ban al Croației. Candidatul coaliției sârbocroate e Rakodezay, care a mai ocupat odată demnitatea de ban. Cel mai urgent lucru ce trebuie dus la îndeplinire e, curmarea fără amânare a absolutismului și restabilirea constituției, deoarece absolutismul lui Cuvaj amenință să compromită pentru totdeauna politica monarhiei la Sud. Corupția sistemului Cuvaj nu cunoaște margini. Prin înființarea băncii regnicolare Cuvaj n'a urmărit decât o politică de căpătuială, vrînd să-și pună membrii familiei în funcții grase, dar, după cum se știe, nu și-a ajuns scopul. Tot așa a eșuat și intențiunea lui de a câștiga moșii de ale statului pe seama familiei sale. A-cum caută altă cale, ca să-și ferească familia.

Fratele lui Cuvaj, care e inspector al școlilor de stat, a compus înainte cu vre-o 15 ani un manual de aritmetică, pentru care a primit ani de-a rândul tantieme grase dela stat. Când frate-său a ajuns ban al Croației, guvernul i-a cumpărat dreptul de autor pentru suma de 20 mii de coroane, sumă considerabilă pentru o carte învechită, care în cel mai scurt timp va trebui înlocuită prin alta, corespunzătoare timpului. Dacă însă văduvele sărace ale învățătorilor sau alți nenorociți cer vre-un ajutor de stat, li se răspunde, că țara trece prin criză financiară, iar în tezaurul statului nu se află nici un crețar, deoarece toți banii i-a dus cu sine Tomasich, când a părăsit palatul banului.

O singură parte bună are sistemul lui Cuvaj: a dovedit că stările actuale nu se mai pot menține, trebuie să urmeze noi oameni și un nou sistem. Conturile noiei ere ce are să urmeze în cel mai scurt timp au început să se deslușească tot mai clar.

În chestia scrisorii autografe a monarhului nostru către regele României. Ziarele oficiale din România publică următorul comunicat:

Unele ziare au anunțat că d. contele de Berchtold, ministrul de externe austro-ungar, a remis M. S. Regelui, cu prilejul vizitei la Sinaia, o scrisoare autografă a M. S. împăratului Francisc Iosif. Se adaugă că scrisoarea era răspunsul aceleia pe care d. T. Maiorescu, președinte al consiliului și ministru al afacerilor streine, ar fi remis-o M. S. împăratului din partea suveranului nostru. D. Maiorescu n'a remis nici o asemenea scrisoare, — și nici d. contele Berchtold n'a avut misiunea să prezinte vre-unul M. S. Regelui. Cele puse în circulație în această privință sunt deci astfel lipsite de orice temei.

Atitudinea partidului justhîst și Batthyány. Discursul rostit demăi la o adunare populară de contele Batthyány unul dintre corifeii partidului justhîst, a provocat o vie discuție între ziarele opoziției și cele guvernamentale. Ziarele guvernului susțin că Batthyány a exprimat vederi opuse acelor pe cari meru le accentuează partidul lui Justh, spunând anume că el personal nu e în contra colaborării cu partidul muncii, ci din contra, dorește ca o pace convenabilă să se înfăptuiască cât mai curând între partidele ungurești, — pe când ziarele opoziției, spun că vorbirea lui Batthyány congruaia într-o parte cu vederile exprimate în atâtea rânduri de Justh și soții săi de arme și dacă o neînțelegere a putut avea loc, asta are a se atribui faptului că ziarele au relatat greșit vorbirea lui Batthyány. Mult ne temem însă —

și evenimentele viitoare vor confirma temerea noastră —, că în curând vom vedea pe conții și baronii din diferitele partide ungurești uniți, pe față sau în ascuns, într-o singură tabără, pentru că deopotrivă își simțesc interesele primeduite de sufragiul universal care, într-o formă sau în alta, va trebui creiat și în Ungaria.

Consiliul de miniștri în Viena. În 16 Sept. n. se vor întruni miniștrii Austriei și din Ungaria la un consiliu comun în Viena, în vederea lucrărilor pregătitoare pentru ședințele de toamnă ale delegațiilor. Consiliul va fi prezidat de ministrul de externe, contele Berchtold. Vor lua parte, din partea cabinetului ungar, premiul Lukács. Aici se va decide, dacă va fi primită reforma artileriei proiectată de ministrul comun de război Aufferberg.

Audiența lui Cuvaj. Alaltăieri a fost primit în audiență la Maiestatea Sa, comisarul regese și fost ban al Croației, Eduard Cuvaj, raportând amănunțit M. Sale asupra stărilor din Croația. Cu toate că situația încurcată politică s'a ameliorat mult în timpul din urmă, Cuvaj totuși nu vede posibilitatea unei grabnice schimbări în sistemul de guvernare și prin urmare nici înlocuirea persoanelor din fruntea afacerilor publice ale Croației nu o crede justificată. Orice combinații în acest sens sunt așadar premature și originea lor, e a se căuta la aceia cari speră să câștige favoruri personale în urma unei eventuale schimbări. De o regulare definitivă a stărilor din Croația nici vorbi nu se poate, înainte de a se clarifica toate chestiunile de diferență între Ungaria și Croația. Multă și grea muncă vor trebui să desvolte încă aceia cari doresc sincer restabilirea constituției croate, — ne asigură comisarul Cuvaj. Cu partidele politice de azi însă nimeni nu se va putea feri, cât timp ele nu primesc să colaboreze la o muncă cinstită pe toate terenele vieții naționale a Croaților pe cel cultural și social ca și pe cel economic și apoi să colaboreze sincer la regularea chestiunilor de ordin public. — Aici e însă greutatea cea mai mare, adăugăm noi, fiindcă cu greu se va găsi un partid capabil de guvernare în Croația, care să primească a fi călăul națiunii proprii, cum înțelege regularea raporturilor ungaro-croate guvernul din Budapesta, din încredințarea căruia și-a primit și Cuvaj puterea, de a tăia și spânzura după plac.

Scrisoare deschisă
adresată contelui Berchtold de către
d. G. G. Dissescu.

D. C. G. Dissescu, fost ministru al instrucției publice în România, ne trimite următoarea scrisoare deschisă, adresată contelui Berchtold, cu rugămintea de-a fi publicată, — scrisoare, în care dsa se ocupă de situația religioasă și politică ce ni se creiază nouă Românilor din Transilvania și Ungaria prin înființarea episcopiei gr. cat. ungurești de Hajdudorog:

Constanța, 25 August.

Domnule ministru,

România ca și diplomația europeană, au primit cu satisfacție inițiativa luată de Excelența Voastră pentru pacificarea spiritelor și pentru încetarea conflictelor în Balcani.

Descentralizarea politică și administrativă, accesul creștinilor la guvernământul imperiului otoman, — iată, fără îndoială, soluția chestiei Orientale pentru lungi ani. Cât suntem de fericiiți a ști în mijlocul nostru pe eminentul bărbat de stat, pe ministrul de externe al imperiului austro-ungar, pe apostolul egalității în stat, fără privire la credințele religioase!

E pentru prima oară că vine în România o personalitate, ocupând în imperiu o situație politică așa de însemnată. Și ceea ce ne umple și mai mult inimile de bucurie, e că Excelența Voastră a venit la Sinaia, după cum a zis „Neue Freie Presse”, ca purtător al simpatiei tuturor popoarelor din monarhie.

În numele acestei simpatii, în numele dragostei Voastre pentru libertatea religioasă, pentru egalitatea în stat, dați voie, Excelență, ca un cetățean al Regatului român să vă roage să împiedecați nedreptatea, cu consecințe dezastruoase, pe care P. S. Papă și guvernul ungar sunt pe punctul de a o face, prin punerea în lucrare a Bulei papale, Christifideles Graeci, remisă de către cardinalul Mery del Val, ministrului austro-ungar pe lângă Sfântul Scaun.

Nu, noi nu putem crede că diplomatul fin, bărbatul de stat experimentat, ce este Excelența Voastră, vrea să apere drepturile de conștiință în imperiul otoman și să rămână indiferent atunci când aceleași drepturi sunt lezate sau amenințate în imperiul austro-ungar.

Îndrăznesc să nădăjduiesc, Excelență, că vizita Voastră în România, nu va rămâne numai ca o manifestare a unei curtoazii amicale, dar și ca chezașia unei politici menită să satisfacă interesele și năzuințele legitime ale popoarelor din monarhia austro-ungară și din Regatul României.

Vă rog să credeți, Excelență, în expresiunea stimei mele admirative pentru nobilele simțăminte cari inspiră acțiunea Voastră politică și umanitară.

C. G. DISSESCU,

fost ministru, decan al facultății de drept din București.

Un glas sincer.

— În chestia episcopiei ungurești. —

Arad, 29 August.

Sub titlul de mai sus ziarul „Világ” publică un articol în chestia înființării episcopiei ungurești. Autorul articolului care se ascunde sub pseudonimul „Girolamo”, recunoaște, că prin înființarea episcopiei ungurești Românilor li s'a făcut o foarte mare nedreptate prin faptul că bula papală ordonă sfășierea mai multor comune curate românești din corpul diecezelor greco-catolice românești.

Iată ce spune între altele d. „Girolamo”:

„...Românii agită în contra noului episcopii ungurești pe care ei nici decum nu voesc s'o recunoască. Totodată ei mai amintesc și aceea, că prin înființarea acestei episcopii li s'a adus o foarte mare jignire. Întreb, întâmplatu-s'a vre-o jignire prin înființarea noului episcopii? Răspunsul meu este: da. Iar dacă pe cineva îl surprinde răspunsul meu, iată declar, că nu sunt nici gr-catolic, nici gr.-oriental și nici român. Iar că totuși îi iau în apărare, aceasta o fac în interesul adevărului.

Pentru că, întreb, cum au înființat cei din Roma noua episcopie? Iată cum: au întins harta diecezelor interesate și au însemnat cu creionul un pătrat din teritoriul lor, spunând: partea aceasta va fi noua episcopie ungurească, căci doară comunele respective au frumoase numiri ungurești. Din diecezele mai mari au rupt mai mult, iar din cele mai mici mai puțin, fără ca să întrebe pe vre-un bun cunoscător al stărilor din Ungaria. Din cauza aceasta s'a întâmplat, că au alăturat noului episcopii numeroase comune, ai căror locuitori nu vorbesc limba ungurească.

Până acum acești credincioși ascultau slujba românească, toate li se făceau în românește. Acum toate s'au sfârșit. Peste trei ani li se va face slujba în limba grecească veche, sf. taine li se vor administra în grecește și li se va predica în ungurește, cu toate că ei nu știu nici grecește și nici ungurește, ci numai românește. Iar dacă nici aceasta nu e o jignire, atunci, într'adevăr nu mai înțeleg rostul acestui cuvânt.

Se știe, adică, că încă înainte de apariția bulei „Christifideles” Dr. Demetriu Radu, episcopul Orăzii-mari, plecase la Roma, unde din încredințarea conferinței episcopale din Blaj trebuia să dea mai multe explicații scaunului papal. Ajungând aci boala veche i se agravase atât de mult, încât trebui să se supună unei operații, dar cu toate acestea el, episcopul Radu, nu descușurajă. Episcopul Radu a petrecut două săptămâni în Roma, dar numai atâta a putut obține, că a salvat vre-o 5—6 comune curate românești din dieceza de Orade. Acestea n'au fost alăturate noului episcopii.

Dar cu toate acestea mai sunt încă vre-o 6—8 parohii curate românești și încă vre-o câteva ai căror preoți nu știu deloc ungurește. Aici predica în ungurește va întâmpina foarte mari greutăți.

Poatească oricine să cerceteze în această afacere și sunt sigur că va descoperi date foarte curioase în privința limbei materne a multor parohii alăturate noului episcopii. *Comunele au frumoase numiri ungurești, deoarece acum câțiva ani toate comunele cu numiri românești din întreg comitatul Bihorului și al Sălajului au fost maghiarizate.* Iată ceea ce aduce pe mulți în rătăcire.

De curând, când au început să accentueze, că reședința noului episcopii să fie Dobrișinul, episcopul reformat, Desideriu Balthazar, a făcut declarații în senzul, că la Roma toate se fac cu multă chibzuială.

Ei, iată, în felul acesta lucrează Roma și prin superficialitatea și încrederea ei infailibilă pricinuiește neînțelegeri în această țară, ca și când aici n'ar fi destulă. Multe modificări se vor putea face în respectiva bulă, dacă împreună cu Români și guvernul ungar ar voi s'o facă aceasta”.

Iată un ungar imparțial care nelăsându-se amăgit de frazoalele șovinștilor turbați a cutezat să afirme adevărul și astfel să confirme aceea ce noi de atâtea ori am spus-o, că înființarea noului episcopii ungurești constituie cel mai mare atentat la viața noastră națională. Aici în țara aceasta se lucrează de multă vreme și în mod sistematic la desființarea noastră etnică. În orbirea lor șovinistă guvernele ungurești nici când n'au ales și nu aleg mijloacele prin cari să ne poată zdrobi și nimici mai cu succes.

Însă toate au un sfârșit. Așa și răbdarea și suferințele noastre de veacuri trebuie să se sfârșească, iar dacă nu, atunci vom face noi, cum vom ști noi, ca acest sfârșit să nu întârzie atât de mult. Sângele părinților și fraților noștri vărsat în războaie pentru apărarea tronului și a țării pretinde o altă răsplată decât aceea pe care ne-o dă azi nouă, urmașilor acestor eroi, guvernul unguresc și cu sancțiunea și aprobarea aceluia, pentru a cărui domnie liniștită noi am adus atâtea jertfe de sânge.

Am fost aruncați ca pradă molohului unguresc insaturabil. Am rămas, deci, să ne apărăm singuri în contra acestuia. Cu atât mai bine. Poporul românesc care de atâtea ori a dat dovadă despre eroismul său și care cu atâtea dibăcie și curaj a știut să invârtească sabia pe câmpul de luptă și de astădată va ști să-și apere cu pieptul său de oțel moșia strămoșească.

Bunătatea, mila și simțul de jertfă a poporului românesc sunt foarte mari, dar și răsunarea lui când el este amenințat cu peire este mai turbată decât furia valurilor mării.

Aceasta s'o știe acei cari trebuie s'o știe!

(c.—s.)

Cursurile de vară din Vălenii-de-Munte.

Cursul dlui prof. V. Pârvanu: Civilizații italiice.

(Continuare).

București, 11 August v. 1912.

— Lecția XI: Unitatea politică a Italiei. —

Evenimentele italiene din sec. XIX se prezintă ca în ori și ce țară tânără din Răsărit. Aceleași lupte pentru izbânda unui ideal, o înflorire cu caracter nou, un fel de lume nouă. Lupta pentru unitatea Italiei, caracteristică pentru aceste timpuri spiritului italian, poate fi asemănată cu aceea a Germanilor, Românilor, Grecilor. Găsim o încercare de secularizare în Piemont. Cele două mari idei din sec. XIX: *ideea naționalităților și a democrației*, sunt mai noi în Italia decât marea revoluție franceză. Încă dela sfârșitul sec. XVIII s'a născut ideea de unitate națională. Aceasta e și una din cauzele mai favorabile pentru unitate, prin pregătirea generală evolutivă a masselor. În Cavour se concentrează întreaga personalitate diplomatică italiană, care dă prin munca lui, care pune în practică toate acele idei.

Napoleon I făcuse un fel de unitate italiană, sub stăpânirea franceză. Anul 1815, cu acea criminală acțiune diplomatică, însemnează sfășierea acelei unități, când Italia este iarăși împărțită în șapte state, toate apăsate de stăpâniri străine. Austria impune forma absolutistă de guvernare. În toate statele însă e spiritul de învoire a lucrurilor, spirit cu caracter revoluționar, spirit care să ducă toate elementele italiene într'o anumită direcție.

Era o tendință europeană de unitate civilo-bisericească sub Papa, și una civilo-politică susținută de Italiani. Se începe o mișcare a „carbonarilor”, fără nici un folos, cât timp nu era o putere italiană să lupte pe teren politic. Probă este încercarea lui Carol Albert de a cuceri ceva dela Austria, încercare care nu reușește însă. Victor Emanuel era cunoscător de oameni, viteaz. În Piemont trăia contele Cavour. El este chemat să ia parte la formarea noului cabinet. I se încredințează comertul, dar conduce toate ministerele, după cum prezisese chiar regele Victor Emanuel președintelui consiliului de miniștri.

Cavour unia îndrăzneala cea mai temerară, cu prudența cea mai minuțioasă, când nevoile cereau aceasta. Piemontul n'avea bani. Cavour face secularizarea Piemontului n'avea armată. E o organizare pe scop militar-politic. Se păzește de a supăra pe ori cine din jurul lui. Napoleon III, care fusese carbonar, cunoscuse poporul italian, cu toată nevoia-i politică, și era prieten al principiului național ori cărui stat. Cavour așteaptă mult până să-și pună în aplicare planurile. Dela 1848 la 1859 el nu face alt ceva decât o politică internă-externă de evitare ca Italia să vie în conflict cu vre-un stat european, și să fie distrusă, fiind singură.

Sardinia și Piemontul interveni contra Rusiei în războiul pentru Crimeea, trimițând 16.000 de soldați, luând astfel parte de alipire la politica lui Napoleon III. Și la tratatul din Paris, reprezentantul Italiei — care nu era altul decât Cavour — discută alături de reprezentantul Austriei soarta Europei. El convinge pe Napoleon III să aducă în discuție chestia Italiei. Austria nu admitea această discuție la ordinea zilei.

Chiar în aceste începuturi, s'a văzut necesitatea de a pune în aplicare principiul prim în întărirea Italiei. În curs de un an și jumătate, se face unirea spontană a celor șapte state italiene. După armistițiul din 1851, Venetia se declară solidară Piemontului, și rezistă tustrei timp de un an. Diferite state se proclamă republici, și cer unirea cu Piemontul. Prin această acțiune condusă de Cavour, Napoleon III e silit să recunoască unirea lor dacă s'ar fi cerut printr'un plebiscit național.

Venetia putea să se declare, dar o unire de fapt nu s'a putut face decât după șase ani. În Italia, faptul că evoluția ideilor politico-sociale fusese făcută lent, face ca poporul din sud să fie și mai indolent. Era un aventurier Garibaldi, fost negustor de lumânări în America-de-nord,

apoi de Sud, China, care se întoarce apoi în Italia, vine la Cavour, și cere voia de a strânge 1000 de voluntari, cu cari pleacă să cucerească regatul celor două sicilii. Ajunge până la Neapol. Ii trebuia poporului din Sud ocazia de a se afirma. Când vine, Garibaldi chiamă pe toți să jure pe constituție, în numele regelui Piemontului Victor Emanuel. Dar el era mai mult un apostol al revoluției, decât un conducător războinic, ce se vede în fața armatei prințului de Bourbon. Acțiunea lui Garibaldi era urmărită de Victor Emanuel, care îl ajută și sfârșim astfel pe prințul de Bourbon.

Nu lipsea acum decât Veneția și statul papal. Roma nu era a Italiei, ci a întregii lumi catolice. Papă era Pius IX, și dăduse și el după 1848 o constituție, care era dușmana de moarte a unității Italiei văzând în această sfârșimarea statului papal.

După 1866 putem spune că sunt cucerite dar tocmai la 1870 intră Italianii în Roma, dând o lege constituțională.

La acest timp erau cele două curente mari cari stăpânesc sufletele: curentul ideilor italiene noi, a Italiei stăpână absolută pe ținuturile locuite de Italiani, — și principiul de a nu se despărți de vechea Italie. Avem o direcție, clasică, care dădea acea înflorire literelor și artelor în formă clasică (*Carduci*, pictori și sculptori cari au lucrat portretele și statuile luptătorilor pentru unitate) și, direcția italiană nouă; avem curentul popular italian, de adorare a forțelor ascunse în marea masă a poporului, și continuitate cu vremea clasică. Vrem apoi un curent neutru, care înțelegea să rămână Italia în vechile forme clasice, curentul de reformă a bisericii catolice prin modernism.

Acestea sunt cele trei mari direcții în cari putem cuprinde activitatea politico-socială a elementelor, dezvoltarea istoriografiei generale a Italiei, desfășurarea propriu zisă a științelor și invențiilor, desfășurarea în direcție literară și artistică.

E firesc ca papalitatea să lupte contra tendințelor de reformă a bisericii; avem opera lui Fogazaro¹⁾ din care reese acest lucru. Avem curentul clasic, care pleacă dela cultul latinității, dela cultul evoluției spiritului italian în decursul vremurilor, și care pune în comparație vechile și noile forme ale spiritului italian. La această direcție e tendința de a face cunoscute toate bogățiile vechi ale sufletului italian.

Cellalt curent, care pleacă dela popor, înțelege să ducă mai departe geniul italian tocmai dela acest nou suflet. E o tendință de realism cât mai practic. E nevoie de a se trezi la viață marea masă indolentă ale populației italiene — mai ales în Sud, — a maselor așa cum li-a găsit și lăsat Garibaldi. Acest curent își are cei mai entuziaști reprezentanți și susținători. E curentul de popularizare a culturii, de ridicare la artă a diferitelor elemente populare.

Tablouri și opere ca ale lui *Michetti*, scrieri de ale lui *d'Annunzio* găsim acum. Din cutare element găsit la toate popoarele, același misticism popular dus până la chinuiala corpului în cel mai mare ascetism; e un element de valorificare etică, în redarea în tot realismul a unei scene în toată bestialitatea ei, care nu duce la consecințe amurale pentru dezvoltarea spiritului italian, care conține un germene al reacției viitorului pe baza existenței unei forțe furtunoase și nimicnicia pentru îndeplinirea deosebitelor fapte.

Traian Dimitriu-Șoimu.

¹⁾ Vezi: *Le Santo*.

Scrisoare din Londra.

„Rapsodia Română” a lui G. Enescu în Londra.

Londra, 26 August.

Am pomenit în scrisoarea trecută despre concertele simfonice dela Queen's Hall. Alaltăieri Joi s'a cântat la aceste concerte, și pentru prima oară în Anglia: Rapsodia Română Nr. 2, în D. a lui G. Enescu. Despre lucrarea însăși n'am să vorbesc, nici despre izbânda ei; asta se va vedea din aprecierile oamenilor competenți, corespondenții speciali ai feluritelor gazete Londonzeze — aprecieri, pe cari le dau mai jos în traducere. Trebuie să adaug, însă, că s'a executat foarte bine, conducătorul orchestrei, d. Henry Wood, punânduși toată grija de a scoate la iveală deosebitele nuanțe, trecerile dela o idee la alta, cari sunt așa de caracteristice într'o bucată ca aceasta. Și când s'a isprăvit, după aplauzele prelungite și repetate ale publicului, artiștii toți din orchestră s'au sculat în picioare să mulțamească.

Pe lângă câteva rânduri explicative, și câteva rânduri biografice asupra lui Enescu, programul concertului însoțește rapsodia și de o notiță, care — scurtă și limpede cum este, se cunoaște numai decât că-i scrisă de un om priceput, și de aceea o reproduc aici cu plăcere:

„Muzica populară românească n'a fost explorată de compozitori în aceeași măsură ca aceea a Slavilor de răsărit și apus. România, care cuprinde Moldavia și Valahia, e locuită de o rasă latină; de aceea, în chip fundamental, ne-am aștepta să găsim o muzică ce s'ar asemăna mai mult cu frantuzeștile pastourelles și complaintes sau cu italieneștile cânti populari, decât cu cântecul popular ale țărilor Slave învecinate. Dar apropierea Slavilor, cu arile lor populare foarte colorate, deosebit de ritmice, n'a fost niciodată fără o puternică înfrâurire asupra melodiei raselor vecine, după cum observatorul lipsit de prejudecată e silit să recunoască, când studiază istoria muzicii în Austria și Germania de est; și o găsim deajuns de clar în arile populare românești, modificată într'o mare măsură de elementul țigan, care joacă aproape un rol tot așa de mare în viața națională românească ca și în cea ungară. Lăutarii țigani sunt indispensabili la nunțile țărănești, la botezuri și înmormântări: căci Românii, în deosebire de Ruși, nu-s mari cântăreți ei înșiși, mulțămindu-se a-și procura muzica dela acești rățăcitori lăutari. La 1865, profesorul Wachmann a făcut o colecție de arii populare românești, și pilda lui a fost urmată apoi de Miculi, H. Văcărescu, Chiriac și alții. Sunt conservatorii la București și Iași, dar lungă vreme compozitorii Români au produs o muzică ce era mai mult conventional-italienească decât națională în felul ei. Generația din urmă, din care G. Enescu e un exemplu înălțător, s'a arătat însă deplin de simțitoare la frumusețile melodiilor locale. Aceste „doine”, cu cele două populare forme de danț, „hora” și „sârba”, au mare farmec caracteristic. Doinele sunt de obicei în cheia minoră, melodia fiind împodobită cu întorsături și triluri”.

Iată acum și aprecierile presei engleze asupra Rapsodiei Române — bine-înțeles, citez numai din cele mai însemnate gazete din Londra:

„Times”: „A avut într'însa mai mult gust muzical decât aceia lui Sinigalia de două nopți înainte. În deosebire, ar fi fost interesant să fim avut mai multe arii populare în originalele moduri și ritmuri...”

„Morning Post”: „E o încântătoare operă, plină de delicateță și culoare”.

„Daily Telegraph”: „Clar, acest tânăr compozitor român e o personalitate de a fi socotită azi. În compoziția lui, plină cum e de spiritul național, sunt multe trăsături de adevărată măiestrie”.

„Wesminster Gazette”: „Lucrarea e comparativ scurtă, totuși pentru asta nu mai puțin bine-venită. Doinele românești și arile de joc, pe cari le înfățișează cu dibăcia unui distins pictor de tonuri, au un farmec melodic și respiră o pasiune a lor proprie, care are

ceva din vioiciunea țiganilor și din visarea Orientului. Rapsodia se poate asemăna cu descrierea pitorească a unei balade ori unei legende, în care tristețea și nădejdea și simplele bucurii s'au fiecare partea. Are trăsături alese și unele momente de frumsete și putere originală”.

„Pall Mall Gazette”: „Tânărul compozitor, dintr'un orașel românesc, e nelindoiș unul din cei cari promit mai mult între muzicanții de astăzi... În întregime, o atrăgătoare și interesantă compoziție”.

„The Globe”: „D. Enescu nu se preocupă de efecte în chip obositor calculate. El scrie cum simte, și muzica lui impresionează puternic, fiindcă este în același timp națională și firească”.

D. Larungu.

Politică internă și externă

Viena, în 28 August.

Vacanțele politice, într'u cât se poate vorbi anul acesta despre astfel de vacanțe, se apropie de sfârșit și pretutindeni încep lucrările pregătitoare pentru sesiunea de toamnă, cari cuprind în sine variate și serioase decizii și surprize.

Înainte de toate, planul întâi, stau tratativele de împăcare între Cehii și Germanii, și între Rutenii și Poloni. Putem noi fi ori și cât de pesimiști față de reușita și însemnătatea lor pentru monarhia întregă, totuși de două lucruri trebuie să fimem seamă: neînțelegerile dintre naționalități s'au ameliorat, iar setea de pace atât la Germanii și Cehii, cât și la Poloni și Rutenii este din ce în ce mai arzătoare, pentru ca să nu se întâmple un dezastru parlamentar.

Fără îndoială că probabilitatea unei noi izbucniri a crizei din Ungaria va avea influență și asupra situației tulburi din Croația, dar și asupra haosului din Balcani. Germanii și Slavii din Austria voiesc cu ori ce preț să le sară în ajutor fraților lor din Ungaria, în caz că aceștia vor fi din nou despoiați de drepturile lor. Foile germane, bazate pe recente date statistice despre maghiarizarea școlilor germane, protestează cerind sprijinul guvernului austriac, Cehii sunt revoltați din pricina îngeunghierii Slovacilor de către Ungurii, pe de altă parte între Slavii din Carniolia, Istria, Triest și Dalmația se pornește o vie agitație împotriva despotismului din Croația. Această agitație a aflat expresie vie mai ales cu ocazia unui meeting în Triest când deputatul slovean Dr. Rybar a atacat în modul cel mai aspru regimul actual din Croația, mai ales însă ultimul proces de înaltă trădare din Agram.

În Viena cercurile politice sunt convinse că situația lui Tisza și Lukács este zguduită, iar politicienii inițiați în intimitățile politice din Ungaria susțin că va veni la putere sau un cabinet Thasillo Festetic, sau unul I. Zichy.

Din cauza situației extrem de serioase din Balcani, care poate sili pe monarhia noastră la o acțiune în Albania, în Macedonia și eventual în Serbia. Din pricina aceasta Viena n'are să mai permită o astfel de situație în Ungaria, din pricina căreia sufăr și Ungurii și celelalte naționalități nemaghiare, încât toate încep să murmure împotriva Vienei.

Mai ales cercurile guvernamentale din Viena sunt neliniștite din pricina că *reforma electorală* — după cum se zvonește — are să vie votată după același *metod*, ca și reformele militare. Parlamentarismul privilegiilor de clasă nu mai poate fi tolerat din pricina consecvențelor ce ar putea să aibă asupra politicii externe...

Ministrul nostru de externe, contele Berchtold, este foarte încurcat, mai ales de când a fost în România, din pricina prezenței Românilor din țara ungurească. Așiderea și suspendarea autonomiei bisericii sârbești și dictatura lui

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericăscă, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserică.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovesază. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci luate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Cuvaj în Croația sunt menite să incurce planurile ministerului nostru de xeterne.

Monarhia noastră trebuie să creieze pretutindeni în interiorul său stări normale, pentru ca să fie pregătită pentru orice eventualitate.

Austriacus.

Scrisoare din București.

Imobile rurale de mână moartă: arendare și parcelare spre vânzare la săteni. — În vederea marilor serbări ale Ligei. — Curtea de Argeș vrea să fie stațiune climaterică.

București, 13 August 1912.

Într-o corespondență trecută arătam că statul până când îi va sta în putință să vândă moșiile sale în loturi țăranilor, le va arenda tot lor, parcelate.

Și mai înainte de a se fi votat legea care hotărăște vânzarea bunurilor de mână moartă, moșiile statului în cea mai mare a lor majoritate, erau explcate de obștii adevăți tot de țărani.

S'a dovedit însă în cursul anilor că și în obștii a început exploatarea celor mulți și slabi de câtră cei puțini și tari. Cea mai mare întindere a unor moșii și cea mai bună era acaparată de câțiva puternici. Fără îndoială vor fi fost multe obștii în cari se va fi făcut gospodărie cinstită. Ministerul de domenii însă era dator să apere pe cei năpuștiți. Afară de cauza mai sus amintită, între conducătorii obștiilor adesea erau certuri fără sfârșit, stărnite și alimentate fără îndoială de cionirea de interese. Chiar și plata arenzei era adesea în întârziere — iar condițiile de rațională exploatare a pământului n'au fost de obicei respectate.

Astfel dela toamnă începând ministrul de domenii a arendat țăranilor parcelând 130 din moșiile sale — și cu începutul noului an agricol liberându-se din mâinile arendașilor de până acum alte 300, va face cu acestea același lucru.

În același timp ministerul de domenii își urmează și programul său de vânzare a pământului la săteni. 11 moșii în întindere de nu mai puțin ca 32,296 hectare se parcelează acum (acestea luate dela Eforia spitalelor), iar alte 11 moșii ale sale statul va începe să le parceleze spre vânzare în primăvara viitoare, când ele se liberează din mâinile arendașilor.

Se pare că din experiența de anul trecut Liga ține să profite și prin măsurile ce ia, caută să evite lipsurile pe cari le simțise publicul numeros dela serbările trecute. Neprevăzându-se atunci numărul mare al participanților la serbările Ligei nu se luaseră dispoziții pentru încuștirarea a zeci de mii de oameni.

De rândul acesta, cu începere dela 24 August și până la sfârșitul serbărilor va funcționa în gara de Nord în permanentă un birou de încuștirare, care va avea să se ocupe cu distribuția sătenilor pe la cazarmile și școlile din București — toate goale în zilele serbărilor.

Se știe apoi că între noutățile de mare interes și de mare însemnătate culturală ale acestor serbări va fi în palatul artelor alături de expoziția tablourilor lui Grigorescu o expoziție etnografică a Basarabiei. Aci, intrarea va fi gratuită.

De câteva zeci de ani societăți jidano-maghiare, ori mai curând societăți jdovești descălecate din Ungaria tund Carpații României în câteva județe, și îndeosebi în județele Vâlcea și Argeș.

În preajma Curții de Argeș, al doilea scaun domnesc al Munteniei, munții încep să pleșuvească, iar satele cari mai înainte de a fi inva-

date de jidnii pădurari se susțineau prin acele părți din exploatarea în mic a lemnului, sărăcească acum văzând cu ochii.

Curtea de Argeș a cărei piață luase o oarecare dezvoltare de pe urma traficului de lemne care desgolea munții, prevede cea dintâi sărăcie și pustiu pe care îl vor lăsa străinii când va fi să plece spre a se năpuști asupra albor codrii.

Cei din fruntea orașelului, în care se văd încă atâtea urme ale trecutului îndepărtat au hotărât cu bani de împrumut să înceapă gospodăria dela cap: să scoată târgușorul de nesănătatea și murdăria în care zace; să-i dea un bulevard după cuviință, o piață.

Conziliul comunei Curtea de Argeș, a cerut și obținut spre acest sfârșit un împrumut de 80,000 lei.

Argișenii nu-și ascund gândul din urmă — și mărturisesc deschis că voiesc să facă din orașelul lor o stațiune climaterică demnă de situația geografică și de trecutul lui.

Și pe cât e de bun gândul pe atât e de posibilă izbândirea lui.

Sătenii dimprejur însă cari tot mai câștigau câte ceva despoind munții în slujba societăților evreești vor rămânea cu o sărăcie pe care n'au cunoscut-o înainte de a se fi început exploatarea „în mare”.

Cei din Curtea de Argeș însă dacă țin serios să transforme orașelul lor în stațiune climaterică trebuie să împrumute alți bani ca să planteze pământul împrejur...

Coresp.

Presa rusă și bulgară despre rotul României în Balcani.

Vizita contelui Berchtold la Sinaia a avut darul ca presa străină să se ocupe zilele acestea contrar obiceiului, foarte mult de România și să-și exprime părerea asupra rolului ce-1 joacă România în chestiunile balcanice.

Astfel marele ziar rusesc „Biriveia Viedomosti”, ocupându-se de eventualitatea unui război între Turci și Bulgari spune:

„În cazul rezolvirii crizei balcanice, fără îndoială că România va avea un rol foarte important. Eri am avut ocaziunea să vorbim asupra acestei chestiuni cu un diplomat rus, foarte bun cunoscător al treburilor din Peninsula Balcanică, și el ne-a declarat textual: „Mi se pare că în Bulgaria nu se prea ține serios seama de puterea României. Nu pot să afirm, că între Bulgaria și statele din Tripla Alianță, și mai cu seamă Austro-Ungaria, există vre-o convenție formală. Dacă nu mă îndoiesc de loc, că de îndată ce vor începe hărțuiri războiice între Turcia și Bulgaria, România își va trimite armata la granița Bulgariei. În cazul acesta, orice mișcare a bulgarilor va fi paralizată.”

„România stă foarte bine din punct de vedere financiar, și dispune de o armată serioasă, al căru număr întrece cu mult pe al Bulgariei. Apoi trebuie să mai adăogăm că în fruntea armatei române stă un mare căpitan, Regele Carol I. „Fără îndoială, că regele Ferdinand, personal își dă bine seama de lucrurile acestea și ca lin diplomat ce este recunoaște, că un război al Bulgariei contra Turciei și României, fie chiar în unire cu Serbia, nu poate fi victorios. În împrejurarea aceasta trebuie chiar căutat și pricina pentru care regele Ferdinand se opune cu atâta îndrăzneală voinței poporului de a declara război.”

Ziarul sofiot „Utro”, recunoscând sănătoasă și puternică organizație militară și economică a României se întreabă cu îngrijorare, care va fi atitudinea noastră în capul unui război turco-bulgar și amintește în privința

aceasta spusele ziarului „Reichpost”, după care România n'ar putea sta neutră decât dacă Bulgaria va ceda pentru totdeauna la pretențiunile sale asupra Dobrogei.

Și în urmă, cu un ton pocăit „Utro” continuă:

„Într'adevăr Dobrogea are o foarte mare importanță pentru România. În Bulgaria timp de treizeci de ani nu s'a ridicat de loc chestiunea Dobrogei și aceasta dovedește până unde a mers sentimentul prieteniei față de România. Numai acum câțiva ani, când se svonise de alianța României cu Turcia contra Bulgariei poporul bulgar s'a simțit foarte amărât și în mod foarte natural, a fost nevoit să pună pe tapet chestiunea Dobrogei, unde trăiesc atâtea sute de bulgari administrați și astăzi încă cu un regim excepțional.

Și dacă România va avea într'o zi reaua inspirație să lovească pe bulgari, când vor fi în luptă cu Turcia, atunci să nu se mire că în Bulgaria se va ridica în mod serios chestiunea Dobrogei, care înainte de liberarea noastră aparținea imperiului bulgăresc, și care a fost dată României prin tratatul dela Berlin, pentru fărâmițarea neamului bulgăresc”.

Întreaga presă rusă comentează vizita contelui Berchtold la Sinaia și o arată ca o demonstrație anti-rusească.

Ziarul „Nowoe Wremia” publică sub iscălitura cunoscutului publicist Menschikow un articol prin care autorul previne pe ruși că Austria are intenția să năvălească în Rusia și că planul austriac este incendiarea Rusiei din mai multe părți deodată.

La acest articol al ziarului „Novoie Wremia” răspunde „Odeskia Nowostia” care spune că vina este a politicii naționaliste rusești, politică nesăbuită care a făcut ca Rusia să fie înconjurată în toate părțile de dușmani. Dușmani, spune ziarul „Odeskia Novosti” are Rusia și în interiorul ei. Pe când Austria poate conta pe sprijinul polonilor din imperiul habsburgic, Rusia din contra va avea și pe cei de afară și pe cei dinăuntru împotriva sa.

Părerea generală a presei ruse este că vizita contelui Berchtold la Sinaia face parte din preparativele austriace contra Rusiei.

În aceste preparative România are un rol hotărât și în momentul când armatele austriace vor năvăli în Rusia, armata României va porii și ea în contra Rusiei.

Scrisoare din Iași.

În ajunul celui de al doilea congres cultural-național studentesc. — În contra insultărilor coroanei.

Iași, 12 (25) August.

În primele zile ale lui Septemvrie se împlinesc trei ani de când peste o mie de studenți, din diferite centre universitare, s'au adunat la Iași în primul lor congres cultural-național.

Cine a avut fericirea să asiste la acel congres, v'ar putea spune în ce chip înălțător s'au desfășurat desbatorile lui. A fost atâta demnitate în ținuta congresiștilor și atâta seriozitate în discuții, încât gura, mai înainte asurzitoare, a scepticilor dușmani s'a încleștat, iar neîncredătorii în fața caldului entuziasm stăpânit și impunător, al tinerilor, au trebuit să izbucească în exclamații de laudă și admirație.

Și aceste îndreptățite exclamații se înteau cu atât mai mult, cu cât erau de notorietate publică greutățile întâmpinate de inițiatorii congresului din partea ministrului de instrucție de pe vreme. Dacă n'ar fi intervenit ținuta hotărâtă a studenților inițiatori ieșeni — au avut chiar

Biroul tehnic

Inginer diplomat **Robert Goldschmidt**
autorizat legal. Telefon: 489.
Brașov (Kronstadt) Schlossbergzeile nr. 8.

G 324

DĂ consultări în toate chestiile industriale și tehnice-industriale.

Proiectează și execută stabilimente electrice și de mașini. Lîferează turbine, roate hidraulice și pompe centrifugare, după construcții speciale probate.

Execută stabilimente hidrodinamice și de mori.

Lîferează mașini pentru toate ramurile industriei.

discuții violente cu ministrul, cărui i-a pus în vedere că, dacă nu le dă autorizație ei vor ține congresul în calitate de cetățeni liberi — studenții bucureșteni renunțând aproape, în fața amenințărilor — congresul atât de mult așteptat nu s'ar fi ținut.

Iată, acum numai câteva zile ne mai despart pentruca iarăși tinerii, cari simbolizează „speranțele viitorului acestui neam”, să se adune în congres.

În urma unor scurte discuții ce a avut loc în Iași, cu prilejul dezvălirii statuei lui Cuza-Vodă, între reprezentanții diferitelor societăți studențești, s'a ajuns la înțelegerea că, greutatea organizării congresului de anul acesta să și-o asume.

Până în prezent au apărut prin ziare numeroase comunicate, cari au ținut pe cei interesați în curent cu măsurile luate pentru buna reușită a congresului. Participanții, după informațiile căpătate, s'au înscris, precum era și firesc, destul de mulți. Lasă însă de dorit studenții din Ungaria și în deosebi cei din Budapesta*). Se speră însă că nu vor întârzia nici aceștia să dovedească, în acest rar și prețios prilej, că sunt însuflețiți de aceleași sentimente de frație și colegialitate.

Congresul din anul acesta, ce se va deschide la 26 August (8 Sept. st. n.) are o deosebită importanță. Se va face bilanțul activității de trei ani a studenților din diferite centre și se va vedea întru cât dezideratele primului congres au putut fi aduse la îndeplinire. Așa dar un deosebit interes vor prezenta rapoartele delegațiilor diferitelor societăți. Vor fi apoi două conferințe: „Organizarea studențimei” și „Rolul social al studențimei” — în cari se vor indica linii de conduită viitoare pentru studențimea românească.

Discuțiile vor fi de sigur mai animate în ședințele intime. Atunci se vor contura diferite curente — unele cu, altele fără rațiune — în cari sunt divizați studenții. Unii vor susține, alții vor combate actuala organizație. Aci va fi prilejul să se facă observații juste cu privire la puterea de abstracție și obiectivitate în discuții a studenților noștri.

Craiovenii așteaptă nerăbdători momentele în cari vor avea plăcerea să-și manifeste simpatia lor, de obicei fără rezerve, față de cei ce măne vor lua răspunderea destinelor țării. S'au constituit în diferite comitete de primire, de organizare a festivităților în onoarea oaspeților. Autoritățile, „Liga Culturală”, cercul „Ramuri” și „Cercul Cultural” vor fi în fruntea celor ce se străduiesc pentru a dovedi că „Cetatea Banilor” e mândră de cinstea ce i se face.

Măsuri de înălțare a neplăcerilor materiale s'au luat suficient, pentruca congresiștii să părăsească orașul cu cele mai vii păreri de rău. Iar escursia anunțată se va face tot pe încăntătoare vale a Jiului, una dintre cele mai frumoase din țara noastră.

Până atunci Ardealul să nu facă greșala de a nu trimite destui „feciori” la congres, pentruca să nu piardă prilejul de a-i oțăli în lupta seculară pe care o duce.

Gravele insulte adresate Coroanei de către cea mai exagerată întrupare a lipsei de cuviință dusă la extrem, „Facla”, răsună și acum în azul tuturor. Ecolul lor nu s'a pierdut încă, — și mirosul pestilential răspândit în atmosferă mai dăinuiește, făcând imposibilă respirația celor ce știu prețui demnitatea aceluia care simbolizează aspirațiile din trecut, prezent și viitor ale tuturor.

Și e de neînchipuit cum o asemenea atitudi-

* Se pare deci că autorul articolului publicat mai deunăzi în „Românul” — cu toate protestările „Săptămânei politice și literare” — a avut multă dreptate, când a afirmat că studenții ardeleni dau puține probe de existență...

ne, inspirată și fățiș susținută de elemente dumane prosperării naționale, a fost tolerată de autoritățile chemate a o înfrânge. Ba ce e mai mult, s'au adus dovezi că acestea autorități au patronat aceea destrăbălată atitudine a presei iudaice — atitudinea imposibil de conceput în țările mai exagerat liberale.

Iată dar, proba dinasticismului partidelor politice! Lipsă de loialitate și patronare, dusă până la crimă, a necuviințioaselor insulte iudaice. Dinasticismul partidelor, precum s'a mai spus, se reduce la o degradatoare lingușire atunci numai când au perspectivă de a parveni la putere. Incolo — dinasticismul lor e o himeră.

În fața acestei situații, singurul partid care pare că va lua o atitudine consecventă cu sentimentele sale de iubire față de Coroană, va fi cel naționalist.

În adevăr, în ultimul nr. al ziarului naționalist local „Unirea”, d. prof. A. C. Cuza a inspirat următorul comunicat, ce cu siguranță că va găsi răsunet cuvenit:

„Intâia chemare.

„Față de insultele nesocotite prin cari Jidanii din presă lucrează sistematic la surparea prestigiului instituțiilor noastre naționale, zilnic batjocorind pe oamenii cei mai însemnați pe cari îi avem;

„Față de campania infamă, de șantaj, cu injurii și calomniile odioase prin cari îndrăznesc acum să atingă până și persoana inviolabilă a M. S. Regelui;

„Prietenii noștri sunt rugați a se pregăti să asiste la două mari întruniri publice de protestare, cari se vor ține, una la București, și cealaltă la Iași, la o dată ulterioară ce se va anunța la timp, rugând deocamdată pentru comunicări”.

„Unirea”.

Și e imposibil de susținut că un asemenea comunicat ar fi inspirat de interesul naționaliștilor de a veni în locul conservatorilor la guvern...

Șt. P. Moldovanu.

Vesparul din Balcani.

Sub acest titlu Dr. Mihail Polit, cunoscutul luptător al fraților Sârbi, scrie în „Világ” un articol important despre eventualul război în Balcani în care, probabil, și monarhia Austro-Ungară va avea un mare rol.

Iată în rezumat articolul dlui Polit:

Dacă Ungaria ar avea atâta influență asupra conducerii politice externe câtă într'adevăr i se asigură în paragraful 8 al art. de lege XII din 1867, de bună seamă ar protesta contra cunoscutului circular al ministrului de externe conțelului Berchtold adresat marilor puteri, deoarece acest circular s'a vârit într'un vespar iar Ungariei i-a priinuit cea mai mare primejdie. La Berlin circularul acesta este considerat ca o amenințare contra înțelegerii triple. Această explicație o găsim de altfel în mod foarte lămurit și într'un articol al unui ziar berlinez, care termină astfel: „S'o știe aceasta înțelegerea triplă, că fără învoirea Austro-Ungariei nu este permis să se decidă asupra sorții Turciei...”

Izvorul tuturor încăleărilor constituției și a violențelor din Ungaria este politica balcanică imposibilă și greșită, începută deodată cu ocuparea Bosniei și Herțegovinei. Monarhia noastră se află astăzi într'o stare foarte subordonată și e constrânsă să asculte de Germania...

Motivul pentru care contele Berchtold a adresat tocmai acuma marilor puteri acest circular este — spune d. Polit — călătoria lui Poincaré la Petersburg. Convenția navală a fost iscălită iar Rusia a început să-și construiască o nouă flotă. Până la terminarea acesteia tripla înțelegere va

rezolvi ohestia Dardanelor. Noua flotă rusească va avea drum liber spre marea Mediterană. Germania nu voiește însă să aștepte până atunci. Ziarele berlineze afirmă, că Germania și Austro-Ungaria vor putea să poarte războiul deodată spre două fronturi, contra Rusiei și Franței, iar flota germană și austro-ungară se vor ști apăra contra flotei engleze. Deci, dacă înțelegerea triplă ar voi să rezolve chestia balcanică în favorul ei, în cazul acesta imediat s'ar pune în acțiune și Germania în interesul Austro-Ungariei. Aceasta nu este decât o amenințare iar invitarea conțelului Berchtold pentru o „conversație diplomatică” este preludiul aceleia. În cazul de nereușită a acestei „conversații”, monarhia noastră va intra în Sandjaci și va înainta până la Salonic. Sângele fiilor Ungariei va curge din prisosință — pentru regele Prusiei! (pour le roi de Prusse!). Măcelărirea husarilor din Ungaria întâmplată în anul 1878 la Maglaj, în Bosnia, va fi un joc copilăresc pe lângă măcelul îngrozitor care va avea loc în întreg Balcanul.

D. Polit spune că cunoaște Balcanul, trăind, ca tânăr multă vreme în Muntenegru, și descrie în culori foarte vii modul de luptă și eroismul muntenegrinilor.

În viitorul mare război din Balcani nu vei vedea soldații prusieci-germani, de oarece Germanaj după cum a spus Bismarck, nu va jertfi oasele grenadierului din Pomerania pentru peninsula balcanică, ci acolo vor fi soldații maghiari, români, slovaci, croați și sârbi cari vor simți puterea marelui iatagan. Acest eventual colosal război este o mare primejdie pentru Ungaria.

D. Polit nu crede în reușita circularului conțelului Berchtold. Marile puteri ai înțelegerii triple vor răspunde, că lor nu le trebuie „conversație forțată” ci „conférence” sau „congres”. Aceasta n'a voit-o însă nici contele Aehrenthal cu prilejul anexării Bosniei și Herțegovinei.

D. Polit termină accentuând încă o dată marea primejdie ce amenință Ungaria și că politicianii maghiari din partidul guvernamental au uitat de mult paragraful 8 al art. de lege XII din anul 1867.

Serbarea românească din Lipova.

Miercuri în 28 August n. Români, harnicii Români din Lipova și împrejurime au avut fericita ocazie să vadă o serbătoare românească cum numai arare ori vezi în Lipova.

Dimineața avea să sosiască I. P. Sa episcopul Papp în vizită canonică, cu care prilej avea să hirotesească pe dl Dr. Dimitrie Barbu în protopop al Chișineului. Cu această ocazie, pentru întâmpinarea I. P. S. s'au ridicat două arcuiri de verdeață: unul lângă Mureș cu inscripția în ungurește: Isten hozott! iar altul la intrarea în curtea bisericii cu inscripția românească: „Bine ai venit stăpâne!” Inscriptia cea ungurească și răspunsul în ungurește pe care l-a dat I. P. S. suprefectului din Lipova au făcut o impresie penibilă asupra asistenței românești, care se aștepta ca acel răspuns să fie dat în românește, și numai de curtoazie să se adaugă și câteva vorbe ungurești. Dorim ca prelații noștri să fie cei dintâi cari cinstesc și disting limba noastră, ori când și înaintea oricărui. Exemplul să purceadă de sus nu de jos!

Frumoasa vorbire de bineventare pe care a ținut-o păr. protopop Manoilă și înălțătorul serviciu dumnezeesc din biserica din Lipova au avut darul să împrăstie urăta impresie de care am amintit. După serviciu a urmat banchet în otelul „Archiducele Iosif”.

Seara a avut loc concertul dsoarei Dora Lepa și reprezentarea duor niese teatrale de către diletanții din localitate. Lume foarte multă, ceea ce-i o dovadă de numele cel bun

**PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui
FRANZ ȘI ALBERT RENNE**
Timișoara—Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
Calitatea cea mai bună. — Prețuri rezonabile.

de care se bucură d-șoara Lepa în lumea românească de aici.

Cântecul executat de corul soc. „Doina” de sub conducerea dlui Inv. Putici, au fost destul de succese și mulțămitoare, deși noi am avut altădată ocazia să auzim prestațiuni cu mult mai strălucite ale acestui cor bine disciplinat și condus de zelosul și neobositul domn Putici.

Cele două piese teatrale au produs mult haz din cauza jocului natural și reușit al actorilor. Mai succedea a fost însă piesa „Di și dna Popescu”, în care fiecare actor și-a susținut rolul cu o bravură și cu o siguranță demnă de admirat.

D-șoara Onora Luca în „Danse-Espagnole” de Moskovsky pe care l-a executat la pian a dat o strălucită probă de ce admirabil tuseu și tehnică aleasă dispune d-șoara Luca.

Partea leului din reușita acestui concert a avut-o însă d-șoara Dora Lepa, care atât în operele clasice — Ugenoții — Barbiero de Sevilla — cât și în executarea duioaselor noastre doine românești a pus atâtă mlădiere în glas, atâtă grijă în execuție și a dat așa de admirabile probe de un adevărat temperament artistic încât face toată cinstea conservatorului de muzică și arta dramatică din București. Cu această ocazie ne-a fost dat încă odată să vedem ce excelentă școală este acolo la București, o școală care poate concura cu ori care alta din orice centru european.

Pe d-șoara Lepa cu vocea atât de gingasă, atât de potrivită pentru redarea celor mai intime taine sufletesti, o vor însoți în scurtul turneu ce-l întreprinde în unele din orașele noastre, dorința și urările noastre ca să puie comora de melodii ce-o poartă cu sine, în serviciul neamului nostru, așa de sărac în artiști adevărați.

Căci cine dispune de un astfel de material de voce, cine dispune de atâtă suflet și de o școală așa de aleasă, ne îndreptățește la cele mai alese speranțe.

Pap.

Criza din Turcia.

A r a d, 29 August.

Pericolul ce se ridică amenințător din toate părțile a făcut ca patimele partidelor din Turcia să se potolească intrucâtva. În sânul guvernului însă domnesc două curente, unul în favorul junilor-turci iar al doilea dușman nemulțumit al acestora. Imprejurarea aceasta poate ușor provoca din nou criza de guvern, care la tot cazul ar avea urmări de tot fatale pentru imperiul otoman. Situația Turciei în afară e de tot critică. Regele și guvernul muntegrin tot asigură, că voiește să încunjure războiul, dar la granița Muntenegrului zi de zi se dau lupte sângeroase cu turcii. În Bulgaria se desvoaltă agitația cea mai intensă pentru a constrânge guvernul la declararea războiului. În Sienița, o localitate cu locuitori sârbi, albanezii au înscenat un masacru și la aceasta s'a ridicat revoltată întreagă Sârbia și cere energie satisfacție deplină dela Turcia pentru masacrarea din Sienița, amenințând că altcum își va lua însuși satisfacție.

Pe lângă pericolele aceste Turcia mai vede un alt pericol în acțiunea contelui Berchtold, declarând, că aceasta e un amestec în afacerile sale interne și poate avea ca urmare numai nimicirea imperiului otoman. Succesul propunerii ministrului Austro-Ungar de altcum pare de tot nesigur, căci pe lângă atitudinea luată de guvernul otoman, presa fraceză pledează tot mai mult împotriva propunerii.

Completarea cabinetului.

Constantinopol. — Cabinetul e completat. Au fost numiți: ministru de justiție: senatorul Habim Bey, ministru de interne: Daniș Bey, ministru al poștelor: Sabri Bey. Mi-

niștrii vakufurilor, al marinei, de justiție și al poștelor sunt aderenții comitetului june-turc și sprijinesc direcția dată de Hilmi Pașa. În față cu acest grup stau Kiamil Pașa, seic-ii-islam, miniștrii de externe, de finanțe, de comerț și de instrucție.

Pronunțarea contelui Berchtold și Turcia.

Paris. — Marele vizir Achmed Muktar Pașa fiind interviewat de reprezentantul ziarului „Journal” a declarat că chestia albaneză nu inspiră nici o neliniște, Referitor la propunerea contelui Berchtold, marele vizir a spus, că Turcia e mulțumitoare Austro-Ungariei pentru buna intenție, dar propunerea trebuie să o reproabe. Turcia nu se poate învoi la nici o propunere, care i-ar slăbi și numai în măsura cea mică autonomia.

Fostul ministru de justiție Hilmi Pașa într-o convorbire avută cu un corespondent al ziarului „Matin” a declarat, că guvernul otoman între nici un fel de împrejurări nu se va învoi la un proiect de descentralizare în sensul propunerii contelui Berchtold. A da independență provinciilor otomane înseamnă sfârșitul imperiului otoman.

Constantinopol. — Atât „Ikdam” ziarul partidului „Entente libérale”, domnitor azi în Turcia, cât și „Yeune Turc” organul tinerilor turci scriu împotriva propunerii contelui Berchtold. Junii turci voiesc chiar să întreprindă acțiunea ministrului Austro-Ungariei ca o armă de agitație la iminentele alegeri parlamentare împotriva antantei liberale, zicând că aceasta s'a putut întâmpla fiind guvernarea imperiului în mâinile Hamidiților.

Conflictul cu Muntenegru.

Cetișje. — Din sursă oficială. — Reprezentantii marilor Puteri, devenind conflictul dintre Muntenegru și Turcia tot mai grav, au intervenit în interesul păcii în mod prietinesc la regele Nichita și guvernul muntegrin, Regele și guvernul au răspuns, că cu toate dificultățile ivite vor satisface dorinței Puterilor în măsura cea mai largă posibilă. Muntenegru nu are intenții agresive, ci voiește să-și apere numai granița împotriva atacurilor și năvălirilor turcești. Astfel nu poate suferi, ca Turcii să-și sape șanțuri și să-și pună sentinele pe teritoriul muntegrin, pentru că aceasta e violarea integrității regatului. În sfârșit regele și guvernul speră, că Puterile vor afla, în străduința lor, mijloacele necesare, ca chestia regulării graniței turco-muntegrine să fie rezolvată, încât să dispară pentru totdeauna pricina conflictului.

Ce cere congresul macedo-bulgar.

Sofia. — În congresul național macedo-bulgar la care au luat parte la 500 delegați din toate orașele și comunele Bulgariei s'au ținut vorbiri foarte vehemente și s'a primit prin aclamație o rezoluție prin care guvernul e provocat ca, cu considerarea la felul cum se tratează cu bulgarii în Turcia în care e tendința de a nimici elementul bulgar, să dea ordin de mobilizare generală și totodată să ceară dela Puteri, ca aceste să octroieze o autonomie pentru Macedonia și vilaietul Adrianopol, cu un guvern general creștin, care să fie ales de popor și întărit de Puteri. În cazul când aceste postulate nu vor fi împlinite guvernul e provocat a declara eliberarea acestor teritorii de sub domnia otomană, dacă nu voiește să provoace în internul țării urmări neprecalculabile.

Probabilitatea unui război turco-bulgar.

Viena. — „Kroatische Korespondenz” anunță din Serajevo: În cercurile politice de aici se afirmă că în ministerul de externe din Viena se calculează hotărât cu eventualitatea izbucnirii războiului turco-bulgar. Deoarece în caz, dacă Bulgaria ar declara război Turciei ar fi atinsă și monarhia Austro-Ungară, deputații bosniaci au fost înștiințați că, în acest caz dieta bosniacă va fi ajurnată pe timp nedeterminat și totodată va fi suspendată pe timpul războiului și constituția Bosnei și Hertogovinei.

Agitația în Serbia.

Belgrad. — Ziarele au publicat telegrama despre măcelul săvârșit de albanezi în Sienița și Bjelopolje asupra Sârbilor. O mulțime mare de familii sârbești s'au refugiat pe teritoriul Sârbiei Știrea aceasta a produs o mare agitație. Ziarele provoacă guvernul să ia măsurile cele mai severe în apărarea fraților lor din Turcia.

Belgrad. — Guvernul a dat ordin reprezentantului său la Constantinopol, să întreprindă pașii cei mai energici în chestia masacrului din Sienița și să ceară scut dela guvernul otoman pentru Sârbii din întreg Sandjacul, împotriva a orice fel de atac. Guvernul a trimis la Sienița pe un comisar de graniță, care să raporteze amănunțit despre masacru.

INFORMAȚIUNI

A r a d, 29 August 1912.

Vlaicu la Săliște.

— Prin telefon. —

Ieri în ziua de sf. Maria Mare dl Vlaicu a zburat la Săliște cu acelaș înălțător succes ca pretutindena.

A fost de față un public curat românesc reprezentând toate costumele pitorești din marginenime. În special poporul din Poiana Sibiului a fost deosebit de bine reprezentat. Nu s'a întâmplat aici, ca în alte locuri, ca publicul să asiste fără plată, ceea ce se explică, însă, prin caracterul curat românesc al populațiunei. Preoții au făcut cu săptămâni înaintea o însuflețită propagandă printre credincioși și împrejurarea aceasta explică atmosfera de mare sărbătoare națională, ce a stăpânit ieri la Săliște.

Vlaicu a zburat timp de 25 de minute varriind între înălțimi dela 300—500 de metri. A executat virajuri îndrăznețe, a făcut cercuri largi până cătră Sibiul de-asupra Cristianului, Orlatului, Săcelului și Sibiului. Eroul nostru a fost sărbătorit ca în puține alte locuri.

A fost de față la zbor și domnul Vasile Stroescu care a venit aici dela Călimănești în societatea și a altor distinși oaspeți. A fost de față și părintele episcop Dr. Miron Cristea al Caransebeșului, apoi dd.: Adrian Magheru, Colonelul Bagescu, arhitectul Terlea, procurorul Verzariu dela curtea de apel din Craiova, Șt. Filipescu din Drăgășani, Al. Antonescu din București etc., etc.

Duminecă la 1 Septembrie n. Vlaicu va zbură în Târgul Murășului (Murășoșorheiu). În 8 Septembrie la Ibașialău, iar în 15 Septembrie la Bistrița.

Cu această ocazie a avut loc și logodna dlui Dr. Caius Brediceanu, din Lugoi cu d-șoara Mărioara Comșa din Săliște. Felicitările noastre.

Congresul studentesc. Se vestește că înscrieri pentru congresul studentesc se vor mai primi de d. Emil I. Diaconescu între 15 și 20 August st. v. pe adresa str. Berzei 20 București.

La Craiova s'a aranjat de găzduire la școli pentru congresiști, astfel ca să nu se întâmpine nici o neplăcere. De asemenea seare în grijă de masă.

Veniți frați din patru unghiuri să ne însuflețim de idealism curat. — Comitetul organizator.

Alegere de preot. Ni-se anunță: Duminecă a avut loc alegerea de preot în comuna Sănu-Nicolaul-mic. A fost ales cu multă însuflețire candidatul de preot d. Sava Tr. Seculin.

Alegerea a fost condusă de cătră rev. d. Fabriciu Manoila, protopopul Lipovei.
Sincere felicitări.

Logodnă. Dra Ecaterina Paul (Szabadka) și Teodor Cristea, logodiți. Felicitări.

Cununie. Duminecă în 19 August v. iis va serba cununia religioasă d. Ioan Evuțian, nou ales preot al Odvoșului, cu dsoara Aurica Lercan din Siclău.

Ca răscumpărare a anunțurilor de cununie tânăra pereche a trimis administrației ziarului nostru 10 cor. pentru fondul ziaristilor români. Sincere felicitări.

Nou avocat român. Ni se anunță, că d-nul Dr. Ioan Cupu, unul dintre harnicii noștri tineri, și-a deschis biroul avocațial în Săliște.

Carte didactică aprobată. Ministrul cultelor și al instrucției publice a aprobat sub Nr. 104220—1912 „Carte de cetire cl. II.” Ediția de Iuliu Vuia.

Congregațiunea extraordinară a comitatului Caraș-Severin este convocată pe ziua de Joi, 5 Septembrie n. la orele 9 jum. n. a., fiind la ordinea zilei aproape o sută de obiecte, dintre cari amintim: Avansarea și împărțirea cu adaosuri a funcționarilor comitatensii în senzul noii legi (LVIII din 1912), propunerea vicecomitetului relativ la punerea în practică a ordonanței ministeriale despre cursul de drept de stat, care se va ține în anul curent, chestia spitalului comitatensii (augmentarea lui), chestia ajutorului de stat pentru drumurile stricate prin potop. De interes politic este curenda relativ la votarea de încredere presidentului dietei (lui Tisza!) guvernului și presidentului partidului muncii. Picantă este apoi rugarea primei reunimi maghiare de ajutorare a morboșilor și inmormântare din București, care cere sprijin dela comitat. Tot asemenea rugări sunt și dela Maghiarii din Londra și din New-York. Comitatul Heves trimite o curendă în chestia rezolvirii chestiei țiganilor. Municipiul Baja cere un ajutor pentru bustul lui Ștefan Türr. Va să zică o ordine de zi pe cât de variată pe atât de picantă.

Membrii congregațiunii, aparținători partidului național român, sunt prin aceasta invitați să iee parte la consfătuirea prealabilă, care va avea loc în presară, *Miercuri 4 Sept.* n. seara la orele 6 în sala din etaj a otelului „Concordia”

Fapte nesocotite. Primim următoarele rânduri elocvente:

În una din zile mă cereetează un oare-care Dr. Lengyel, esmis al unei societăți maghiare din ea-

pitală, cu misiunea să adune toate datele culturale-economice-sociale a Românilor din Ungaria pentru lexiconul, care va apare în editura Révai. Era prea firesc să nu-i permit să mă considere și pe mine de factor important în chestiile amintite naționale. Unde ar ajunge cu volumele lexiconul acela, dacă s'ar introduce toate datele biografice ale tuturor preoților, învățătorilor, notarilor, vice-notarilor, oficianților mici și mari etc. a Ungurilor, Românilor, Slovacilor, Nemților? Și apoi mai vin acolo tractate chestii de știință, de filosofie, de drept, de medicină, de teologie etc.

Am văzut între datele acele, unele de tot ridicole. Un vicenotar în etate de 27 ani are meritul de-a fi fost pe spelele proprii voluntar cu titlul de „cimzetes tizedes”. Factor cultural în viața noastră de popor. Un preot a absolvat cursurile de teologie și e paroh al cutărei comune de 2—3 ani. Un funcționar de bancă are meritul, că serie cifre zi de zi. Un avocat are meritul... nu mai înșir, deoarece se revoltă toate sentimentele bune, văzând lavina aceasta a decadențelor morale. Aici nu mai vezi respectarea de sine, iubirea de neam, ci numai ambiția oarbă de-a ajunge într'un lexicon unguresc factor de însemnătate în viața noastră națională. Adevărat, că am văzut aici și pe Goga, Agârbiceanu, Dr. Lupaș, Cosma, Dr. Maniu, Dr. Sueciu etc. Mai înțeleg. Aceștia cel puțin nu numai pot avea ambițiunea să fie luați în lexicon, dar de fapt și merită, dat fiind că activitatea lor în viața noastră culturală, economică este importantă.

Dar apoi oamenii aceștia deștepți, capetele aceste luminate nu știu cum de s'au lăsat seduși să aboneze lexiconul cu 288 cor. Căci în definitiv aici zace buba. Domnul Lengyel umblând pe sate și orașe adună și abonamente. Și ca să captiveze se provoacă la conducătorii noștri: uite Goga, Agârbiceanu, Lupaș etc., toți au abonat lexiconul, dovadă că merită să fie sprijinit de un om pretins cult, cu atât mai vartos că va fi luat și el în lexicon. Astfel ascultând glasul de chemare a lui Goga și a celorlalți conducători și împinși de o ambiție condamnabilă s'au abonat mulți preoți, învățatori, vicenotari, avocați etc. tot elemente, cari sunt de fapt conducători firești ai poporului, dar nu au produs absolut nimic în viața unui popor. Exemplu trahunt.

Fie-mi permis să mă abat puțin dela obiect. În luna trecută consistorul din Sibiu a trimis tuturor protopopilor câte o listă în care erau incluși toți restanțierii tractului la fondul cultural. Erau sume foarte mari: n'au plătit învățători, preoți, notari, vicenotari, avocați etc. tot de acia, cari lui Révai îi dau bueros 288 cor.

Și acum să facem o mică socoteală. În comitatul Sibiului și al Făgărașului s'au abonat cel pu-

țin 100 și se vor mai abona. Dăm de aici prin urmare 28.800 cor. Un aeroplan Vlaicu. Dr. Lengyel are de gând să câștige cel puțin 1000 abonenți între Români, prin urmare noi am da lui Révai o sumă de cel puțin 288.000 cor. Câte lucruri bune și frumoase nu s'ar putea face cu suma aceasta. Cine susține, că noi suntem un popor sărac, nu are dreptate.

Câtă vreme instituțiunile noastre ca Asociațiunea, Fondul de teatru, gimnaziul din Brad, fondul cultural nu numai că nu sunt îndeajuns sprijinite parte din o condamnabilă nepăsare, parte din motivul sărăciei noastre proverbiale, nimenia dintre noi nu poate avea cuvânt de scuză atunci, când sprijinește o cultură străină, o cultură despre care se știe că tinde la nimicirea noastră.

Noi acești mici, precum nouă nu ni se permite, nu putem permite nici conducătorilor noștri să se abată dela principiile propovăduite de ei: nimic dela străini, ci totul prin noi înșine.

Dixi t salvavi animam meam.

— dris —

Logodnă. Aurica Takácsy și Dr. Teodor Pop logodiți. — Giulaversand. — Felicitări!

Accidentul unor aviatori unguri. Așa se vede că pe sârmanii aviatori unguri îi paște nenorocul. Aviatorii aceștia încurajați de rezultatul material dela sborul din 20 Aug. Duminecă câțiva dintre ei voiau să facă câteva încercări de sboruri. Astfel pe când croatul Novac făcea virajuri jos începuse să sbârnaie aeroplanul lui A. Takács. La 25 m. înălțime aeroplanul acestuia cu o mare celeritate începu să cadă izbindu-se cu putere de pământ. Aparatul a fost distrus total iar Takács a fost rănit grav. Novac văzând de sus primejdia colegului său a voit să se scoboară și el însă aparatul oprinduse brusc pe pământ helicea a fost nimicită total iar aripele încă au fost stricate rău. După aceste două căderi ofițerul Lányi a luat ca pasager un ziarist pe biplanul „Az Est” void să meargă până la Oradea-mare. Dela o neînsemnată înălțime însă din cauza unui defect la motor Lányi a crezut că e mai bine să renunțe la acest plan și astfel s'a scoborât.

Din Baia-mare se anunță, că aviatorul Bela Takács, care organizase Dum. un sbor aci, dela o înălțime oarecare a căzut. Aparatul a fost distrus total iar Takács a suferit răni foarte grave încât imediat a trebuit să fie transportat la spital. Rău a pățit'o și aviatorul Guido Prodam, care a căzut dela 25 m. înălțime; aparatul a fost distrus total iar el și-a frânt piciorul drept. El a fost transportat la spial.

FOITA ZIARULUI „ROMANUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(181) — — —

— Acum imbecilule, ce-mi faci acolo. adă-mi aici un rotar, un fierar; să vadă, și în două ore să fie totul în bună stare! Mă auzi? În două ore; și dacă nu se întâmplă asta în două ore, te îndoesc în două și fac un singur nod din brațele și din picioarele tale! Mars!

Selifan făcu o mișcare spre a merge să execute porunca stăpânului; dar se opri și zise:

— Mă iartă, Pavel Ivanovici; dar trebuie să-ți mai spun... că ar trebui să vindem pe bălătutul, fiindcă, vezi dta, e o canalie, o secătură, Pavel Ivanovici; un dobitoc ca asta nu poate fi decât o încurcătură în drum.

— Ei poftim! O să merg la târg, nu-i așa, să caut un cumpărător?

— Pe legea mea, Pavel Ivanovici, asta n'are pentru el decât aparința lui; dar încolo e un viclean, un răutăcios al dracului, și cu o așa canalie noi...

— Când mi-o plăcea mie să mă leapăd de el, mă voi lepăda, tâlharule; acum scurtează-o

cu vorbele de prisos, și ia seama: dacă în două ore rotarul n'a făcut tot ce e de făcut, eu îți făgăduiesc o bătaie să-ți trosnească oasele. Șterge-o cât mai repede, și nici o vorbă mai mult!”

Cicikof era ca scos din fire; el desprinsese din zid și o aruncă pe podeala o sabie pe care o ținea întotdeauna culcată la spate în excursiunile sale, ca să se slujească de ea la trebuință. Apoi avu de lucru peste un sfert de oră cu fierarii, până a nu ceda pretențiilor lor; acești pungași când ești grăbit, nu se mulțimesc nici-odată fără a cere de șase ori de opt ori prețul adevărat al muncii lor; bine înțeles, cu toată rătoiala lui, vorbindu-le cea mai bună rusească, numindu-i pungași, hoți, tâlhari, jidani și renegați, și amenințându-i chiar cu judecata din urmă, ei își susținură netulburată caracterul lor, până într'atâta încât nu numai că nu voriră să scadă nimic din prețul cerut, dar puseră fără rușine aproape șase ore la un lucru care nu cerea în nici un caz mai mult de două ceasuri.

Eroul nostru avu deci tot răgazul să guste una după alta aceste nesfârșite minute de așteptare atât de familiară călătorilor cari sunt acolo plictisiți, cu cuferele lor gata, într'o cameră tapetată de tot cu capete de sfoară, cu petece de hârtie, cu fân, cu motoale de vată și alte rămășițe. Plictisit de a nu fi nici în adepost nici pe drum, el fredonează, privește din fereastră cum trece și se oprește lumea care, discund de afacerile ei, aruncă spre el o căutătură curioasă, șoptesc și se îndepărtează, împrejurare din care nenorocitul călător plictisit își face pentru a se mai distra un nou subiect.

El vede un cap de femeie bătrână la o fereastră, un căne care lăuăe nu știu ce, îl desguștă și îl irită, el se îndepărtează dela fereastră, stă în picioare în mijlocul odăii, visează, găfăie de nerăbdare, apoi bate din picior și se apropie din nou de fereastră ca s'o închidă; aici el are mulțumirea de a scormi și de a strivi o muscă, al cărei bătăit îl întărâta și îl aducea la desperare.

Dar, cum toate au un sfârșit, momentul așteptat sosi; partea dinainte a brișcei se găsea înzdrăvenită din nou; roțile avea noi cercuri de fier, și legăturile hulubelor erau întărite în părțile slăbite. Căii potcoviți din nou se întoarseră dela sghiab. iar pungașii de fierari ieșiră din curte, numărându-și plata și poftind o călătorie bună și norocoasă lui Cicikof, pe care îl jefuiseră. În brișca la care Selifan prinsese în sfârșit, Petrușca așeză doi kalaci încă calzi călduți*) Selifan își infundă sprinten tot bagajul în lădița scaunului său, și eroul nostru își făcu ieșirea, excortat cu multă politeță de cătră băiatul în surtuc de stambă cenușie, — care, cu șapca în mână, zâmbind și salutând necontenit, străbătea printr'un grup destul de numeros de vizitii, de copii, de bucătari și de bătrâne strănși ca să asiste la spectacolul pe care li-l promitea plecarea unui domn.

(Va urma.)

*) Kalaci, colaci.

O clarificare în chestia monedelor-juvaere.
Ordinațiunea ministerială privitoare la monedele-juvaere, despre care s'a scris în ziarul nostru, se referă numai la juvaerele făcute din banii cari sunt în circulațiune, adică, la juvaerele din piesele de 5 cor., de 1 fl., de 2 cor. și de 1 cor., nu însă la galbenii mari și mici, la taleri și așa numiții sfantici, cari pot fi schimbați la oficiile financiare de stat, ca și până acum, cu detragerea unui procent ca contravaloare pentru noua impregnare.

Nu se vor mai schimba de aci înainte numai juvaerele din piesele de 5 cor. de 1 fl. de 2 cor. și 1 cor., ci acestea, la prezentare, vor fi chiar invalidate prin executarea unei tăeturi în marginea lor.

Facem această rectificare, deoarece ni-s'a atras atențiunea, că mulți dintre țărani noștri sperându-se de ordinațiunea ministerială, oferă spre vânzare și juvaerele neatnise de ordinațiune, așa dară galbenii mari și mici, talerii și sfanticii, păgubindu-se astfel enorm.

Atragem atențiunea conducătorilor naturali ai satelor noastre asupra acestei distingeri pentru a feri poporul de tragerea pe sfoară din partea oamenilor fără inimă, cari în zilele noastre, ale vânării după câștig pe orice cale, se găsesc la tot pasul.

x **Manuale de școală folosite și noi** pentru toate școlile civile și medii din Arad și provincie se capătă mai ieftin la Ingusz I. és fia, Arad, str. Weitzer Iános, Nr. telef. 517.

x **Câștig insemnat** realizează tot românul, care în caz de lipsă își cumpără pian, pianin sau armoniu din **depozitul românesc** al profesorului de muzică **Timotei Popovici** din Sibiu (Nagyszeben), **Strada Cîsnădiei 7**, (vis à vis de oțelul Impăratul roman), asortat cu instrumente de prima calitate din cele mai bune fabrici. Se admite și plătire în rate.

Nu cumpărați dela străini!
P 216

CRONICA SOCIALA

Convocare.

Membrii despărțământului Hunedoara a „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român” precum și toți sprijinitorii acesteia se convoacă la

prima adunare cercuală

care se va ținea Duminecă la 1 Septemvrie st. n. 1912 la oarele 10 a. m. în biserica gr. or. română din Teliucul mare.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării, raportul comitetului, alegerea comisiunilor:
a) pentru examinarea raportului, b) pentru înscrierea membrilor.

2. Prelegere juridică, literară și economică.

3. Inchiderea adunării.
Hunedoara, din sedința comitetului cercual a despărțământului Hunedoara a „Asociațiunei pentru lit. română și cultura poporului român” ținută în 20 August 1912.

Vasile C. Osvadă m. p., Valeriu Beșan m. p.,
president. secretar.

Petrecere populară.

Tinerimea română din Mândruloc, cu concursul corului bisericesc, condus de d. Petru Colțeu, învățător aranjează în 19 August (1 Septemvrie) a. c. Concert împreună cu teatru și petrecere populară, la care respectuos vă invită cu P. T. familie. — Comitetul aranjator. Inceputul precis la 7 ore și jum. seara. Prețul de intrare de persoană: Locul I. 1 cor. 50 fil., locul II. 1 cor., locul II. 50 fil. Ofertele benevole sunt a se trimite dlui Alexandru Bozgan, proprietar Mândruloc (comitaul Arad) și se vor cvita pe cale ziaristică. Venitul curat e destinat bibliotecii parohiale.

PAGINI RASLEȚE.

Te-ai întrebat vre-odată...

Te-ai întrebat vre-odată în dulcea ta viață
Tu ce zideai castele în orele de dor,
Te-ai întrebat vre-odată în dulcea ta viață
De ce pălește frunza și visurile mor?!

Zadarnic azi te sbuciumi în haină 'ndoliată
In van îți plângi odorul când cioclii ți l'au dus...
Tăcerea greu te sapă și lacrima-i deșartă...
Solie-a nopții negre, e purpura de-apus!

Te-ai întrebat vre-odată în dulcea ta viață
Tu ce-ți zideai castele în orele de dor,
Te-ai întrebat vre-odată în dulcea ta viață
De ce pălește frunza și visurile mor?!

Unei artiste.

Ca trandafirul dela pieptul tău
S'or stinge 'nct păreri de rău,
Ți-a rămânea doar primu-mi madrigal
Pe-un evantaliu de-aripi de papagal.

Vei ride-odată lung de tot ce-a fost
Și altor doruri da-vei adăpost,
Iar haina ta cu copcii de argint
Ți-a spune basmu-amanțelor ce mint.

Ți bate 'n geam cu flori duiosul vânt
Și tinereța mea e în mormânt...
Ca trandafirul dela pieptul tău
S'or stinge 'nct păreri de rău...

Robinson.

Cuvinte vechi.

Alba-Iulia, August 1912.

În Nr. 173 al „Românului”, am cetit un articol „Cum vorbim?”, în care se spune că, cuvântul „adjustat” ar fi o expresiune tehnică nouă.

Cu mulți ani înainte am auzit acest cuvânt din gura unei femei de țăran din Scărișoara în următoarele împrejurări:

Mă aflam la Câmpeni în casa părintească, unde se prezentă văduva Radae din Scărișoara înaintea tatălui meu cu cuvintele: „Ți mulțumesc dle protopop, că mi-ai *adjustat* copilul meu”.

Cuvântul *adjustat* mi-a atras atențiunea și întrebând pe femeie cum a venit la folosirea lui, mi-a răspuns: „așa vorbim noi proștii”. Mi-a spus, că ea nu a umblat prin lume, că și la Câmpeni a venit pentru prima dată, ca să-și așeze copilul ei aici la școală.

Era la 5 Noemvrie 1867 târg de țară în Câmpeni, unde îndată cercetând după preoții din Scărișoara, am întrebat despre folosirea acestui cuvânt, care — precum m'au asigurat acei preoți, — e foarte uzual printre locuitorii de acolo. Deci cuvântul nu este nou, ci se afla încă în uzul poporului nostru.

Tot în munții apuseni ai Ardealului am mai aflat în uzul poporului cuvântul „labor”.

Aveam un servitor din Vidra de jos, care într-o dimineață intrând în odaie îmi zise: „Fira (servitoarea) este tare labor — dar nu isprăvește mai nimica”. A voit să spună că acea servitoare încotinuu lucră dar nu cu succes.

Din aceste două cuvinte ne putem convinge, că la poporul român sunt încă în folosință multe cuvinte chiar latine, cari înaintea intelectualilor par ca niște cuvinte de nou introduse. Este o datorință a noastră a tuturor ca să adunăm aceste comori ale limbei strămoșești și recomand Asociațiunei noastre, ca să publice concurs cu premiu pentru acei învățători din comunele munților, cari ar aduna și alte cuvinte latine, de cari se folosește încă poporul, căci nutrește convingerea, că multe se pot afla și conserva.

Rubin Patitia sen.

Bibliografie

A apărut:

Ion Matei, Din carnetul unui dascăl. (studii și articole). Un volum de 120 pagini, cu articole și conferențe foarte instructive, privitoare la învățământul nostru.

Editura Tipografiei arhidiecezane, Sibiu. Prețul 1 cor. 50.

POSTA REDACTIIEI

Dlul **D. Kovári**. Se va publica în Poporul Român.

T. J. Corespondența iscălită „mai mulți învățători” nu o putem publica, pentru că nu vom să agravăm situația redactorului nostru responsabil, care va avea în chestiune proces.

M. Groși. Așteptați dispozițiile consistorului. **Mai multor români din Cluj**. Cele trimise în chestiunea fondului pentru zidirea bisericii gr. cat. de acolo, nu se pot publica, pentru că prin publicare nu se aduce nici un folos cauzei. Fie încredințați bunii Români de Cluj că forurile bisericesti competente au la inimă interesele bisericii și fac așa cum e mai bine să se facă.

Pia Milo. „Acum simțesc eu...” — nu e poezie. **N. R. Brașov**. Cele trei „poezii” — sunt trei sferturi...

„Un Sânge Orz An”. Imitația dtale e fără duh.

G. A. I. Să nu mai serii versuri cât trăiești, că poți să pătești și mai rău, decât cu acest răspuns la posta redacției.

Dlul **R. St. Mircan**. În chestia aceasta precum știți noi am închis discuția demult. Vă puteți adresa „Gazetei”.

Dlul **V. C. în C.** Articolul dvoastre scris cu multă pătrundere și cu mult suflet românesc, dar nu suntem de acord cu unele din păreri dvoastre. Dv. nu țineți îndeajuns seamă de rolul de înaltă educație cultural-națională îndeplinit prin acțiunea societății pentru fond de teatru; prin operele de conservare ale producțiilor artistice ale poporului nostru și prin acea de gloriificare a personalităților trecutului nostru.

Părerea dvoastre asupra adunării populare ne poate duce de-a dreptul la pasivismul politic. Mai avem de obiectat și asupra soluției dvoastre cu sentirea de contribuții în părțile amenințate. Într'adevăr aceasta ar folosi pentru moment, dar ea ar avea de urmare să introducă în lupta noastră națională un principiu utilitarist, care poate fi contagios și deci foarte primejdios pentru viitor. Vă dăm aceste explicații pentru că ne place cum scrieți și nu dorim să pierdem colaborarea dvoastră. Salutări.

S. Liuba. Maidan. Se poate, dacă face examen de primire.

Dlul **O. Minar**. Rugăm să ne trimiteți poemele și articolul de care vorbiți, după care va urma publicarea.

POSTA ADMINISTRAȚIEI

Romul Pop. Gârbova. Am primit 8 cor. în abonament. Mai aveți de plătit 20 cor. pe 1912.

Alex. Posmușian, Cluj. Mai 12 cor. aveți de plătit în abonamentul pe 1912.

Gavril Tinăr, Checia-Română. Adresați-vă fabricii „Magyar Szalma Papir-gvár” Arad. La tot cazul în limba română să-i scrieți.

Solomon Bistrea, Măcsova. Vă avizăm că adresa dlui Stroescu, la dorința lui nu o putem comunica la nimeni.

Abon. 2728. Abonamentul Dv. a fost achitat numai până la 14 Iunie n. a. e.

Aviz!

Abonații cari trimit orice fel de corespondențe, mandate postale, etc. sunt rugați să binevolescă a scrie și nrul de pe fașie. Prin aceasta înlesnesc munca administrației.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că în ziua de 24 August 1912, ora 10 a. m. se va ține licitație publică la Pulberăria Armatei Dudești pentru furnizarea a 293.000 kgr. salpêtre de Kli.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 72-83 din legea contabilității publice.

În ofertă se va arăta prețul pe suta de kgr. adăugându-se și un leu și 50 bani de fiecare sută de kgr. salpêtre percepută de Ministerul de Finanțe (art. 787)

Condițiile tehnice ce trebuie să îndeplinească salpêtreul cum și probele la care vor fi supuse la recepționare, sunt cele publicate în „Monitorul Oficial” nr. 102/912

Directorul Pulberăriei:
ALBU.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307-100)

Notar diplomat

caută un post de oficiant ori casar pe lângă caușine la vre-o bancă ori altă întreprindere. Adresa „Notar” postrestante Kossó II (Ma 325-3)

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană în cancelaria subscrisului **Dr. Iustin Petrușin, adv.** (Pe 337) Ch șineu (Ki-jenő).

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare în cancelaria avocațială a lui **Dr. Kertész Miksa,** Arad. (Ke 334-1)

50 de stupi de vânzare

foarte buni, cu miere cu tot. 25 în lăzi zirzon și 25 în coșnițe. Preț moderat. Stupii se vând și mai puțin. Cine voințe a cumpăra să se adreseze la

Ioan Neag, (u. p. Selénd) Lugozó (Ne 335-2)

Pentru banca noastră de asigurare căutăm **agenți pentru fiecare localitate din țară.**

Cunoștințe speciale nu se cer, deoarece aceasta se poate îndeplini și afară de ocupația regulată, ca **ocupație laterală.** Câștig ușor și cinstit. Ofertele să se trimită la

Eszék közönségének segélyező szövetkezet igazgatóságához, Eszék. (E 326-2)

De vânzare

extravilanul din strada Poștei nr. 2 din Sebeșul-săseș pe care se află două clădiri masive, o grădină de zarzavate și o curte plantată cu pomi roditori, lângă grajd, șopron închis pentru fân și pentru trăsuri, spălătorie, șopron pentru lemne, curte pentru galițe, pivniță, apă bună—cu un preț ieftin. Ambele clădiri (case de locuit) au toate aceste independent una de alta. Amănunte se pot afla la însuș proprietarul. (Me 301-6)

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului acesta. :-

MINISTERUL FINANTELOR
Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 78746 7 August 1912

PUBLICAȚIUNE

A 37-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 5% amortibilă din a. 1894, int. împrumutul de Lei 6,500.000 se va efectua în ziua de 1/14 Septembrie 1912, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 51.000 în proporția următoare:

5 titluri de câte Lei 5.000	Lei 25.000
52 " " " "	500 " 26.000

57 titluri p. o valoare nominală de L. 51.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen. a Statului și a Datoriei Publice.

D. Petrovici.

(Ba 116-280)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlile optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sătmár — Szatmár,
str. Atilla nr. 1.

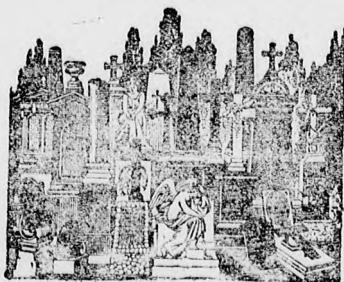
Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță.

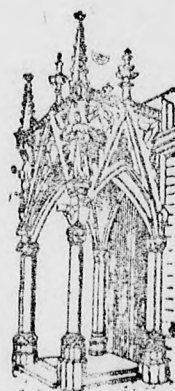
ADOLF SCHNEIDER

Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.
NAGYSZEBEN—SIBIU.

(Se 186-60)

Întreprindere de Monier, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articoli de ciment: sechuri, parcaie, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfel de granit artificial și imitații de marmură. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colacii la fontani, vâlci, etc. Granit artificial și pietri artificiale din nășip, imitații perfecte. — Execuții în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmură artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

Petru Moga

pantofar pentru domni, dame și ortoped Cluj-Kolozsvár piața Bocskai nr. 8.

[Lângă farmacia Biró].

Execută după cea mai nouă modă și din materialul cel mai excelent totfelul de **ghete pentru domni, dame și copii**, precum și ghete pentru picioare suferinde, cu prețurile cele mai moderate.

(Mo 138-30)

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni Cluj—Kolozsvár.

— In colțul străzilor Untó și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită :: bine ::

(Be 157-60)

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabricii complete din ciment **Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.**

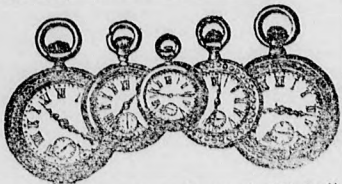
BUDAPESTA, VI., Reiter Ferenc-u. 66. TELEFON: 93-13.

(Ha 140-120)

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rimanoczi (áldós) utca 4.

(O 100-60)

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanție. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate partile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie. Prețuri ieftine. Lucrare excelentă.

TRIUMFUL INDUSTRIEI UNGUREȘTI DE FER ȘI METAL!

Prima fabrică ungurească de autogen și aranjamente de lipit și tăiat a lui

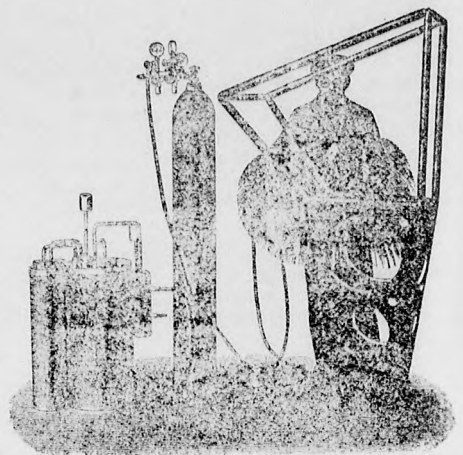
Körmendy Ferencz

BUDAPESTA, Strada Dálnok nr. 3.
Telefon 20-59.)

Expediază aranjamente pentru lipit și tăiat sistem propriu. Aranjamentele acestea speciale se pot întrebuința pentru lipirea și tăierea oricărui metal.

Invenție maghiară!

Execută: rezervorii de apă, boilere, încălzitoare, cazane, precum lipirea obiectelor de fier, oțel și alte metale, atât în loc ca și în provincie. Instrucții pentru lucrarea practică a lipitului se dau gratis.

(Ko 199-120)

Folosește Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit” e nestrucăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

(Fo 225-100)

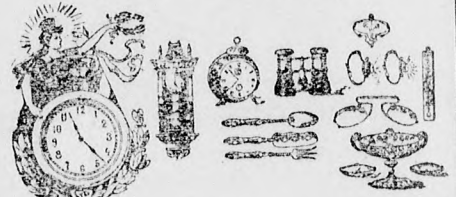
Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciosornicar

in Orăștie

Szászváros.

Filiată în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argin tși ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. G 194-52

Premiat la expoziția industr. din Sibiu în 1903.

Roate de tors

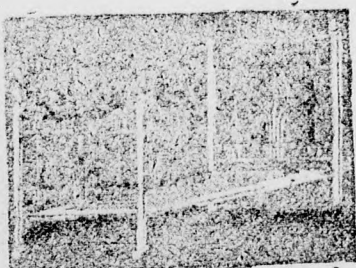
din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, se află de vânzare la

Emil Krauss,

strungărie și atelier cu putere motorică.

SIBIU-Nagyszében Margarethengasse 5

Orl ce roată ce nu merge bine se primește înapoi. (Ka 123-30)

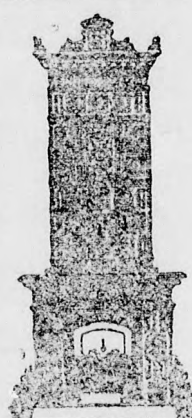
Totfelul de
mobile de fier
și
matrațe de fir

cu cadru de lemn și fier precum și PATUL-MASĂ brevetat, care ziua se poate întrebuința ca masă, iar noaptea ca pat, se pot procura cu prețuri ieftine dela

fabrica de mobile de fier a lui
Wertheimer Géza

Losoncz, Tugár-tér 3.

(Ve 167-15)

(Sa 68-)

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cuptoare cu căhăli

in toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cuptoare de fier din căhăli albe și vinete.

Primește și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comande primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

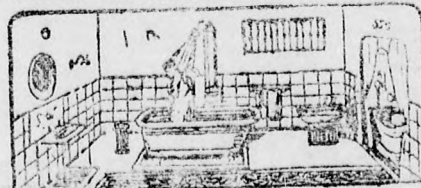
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vânl de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă. (Le 29-100)

Bencsik Zsigmond in DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mână în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galosi, ghete comoade și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu :: prompt ::

B. 318

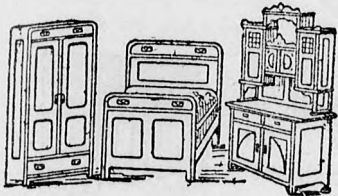
Mobile în toate stilurile * cea mai solidă executare **moderne**

pe lângă garanția recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIIU
Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

(P 184—60)

Stofele alese de Dilectiune luorate după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
srada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stofe indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

So 306—20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

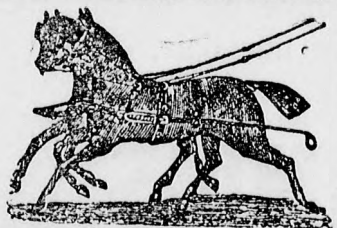
Atelier de curelărie, țelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinoară Societatea curelărilor)

Sibiu—Nagyszeben,

Haltauerg. Str. Ciszădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru cărotat, călărit, vânat, sport și voiaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârșobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civil și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cai dela sojurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cai și cofere de călătorie. — Comandele se eleptuiesc conștiințios.

Urmașul lui GROSZ FRIGYES OLASZ ANDRÁS

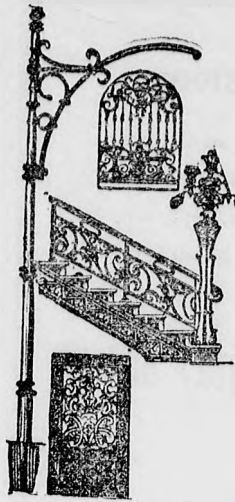
LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în bransa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porti de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperise de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. puble.

Cu stimă: (O 183—30)

Olasz András

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE GEORGE RUMMEL

SIBIIU, HONTERUSGASSE Nr. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

(Ru 66—30)

Ce vorești dela mine?

Pentru ce mă prinzi de braț?

Vă rog să nu vă spăriați, deoarece volesc numai să vă atrag atențiunea asupra inseratelor publicate în numărul de azi al acestui ziar, rugându-vă să citiți aceste inserate ale renumitelor firme, dacă voiți să cumpărați ieftin și bun.

(Si 4—60)

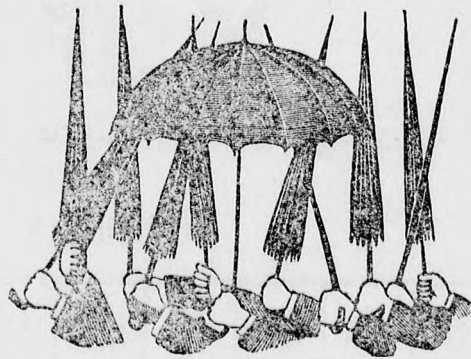
Unde se pot cumpăra cele mai bune și elegante ploiere? numai la fabrica de ploiere **Gustav Schmidt**, SIBIIU Piața-mare în palatul Bodenkredit se pot afla noutățile cele mai moderne

Ent-tout-cas

și

ploiere

pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieș, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Ro 227-104)

Fără ntei un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agentia principală pentru Ungaria-de-Sud:
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

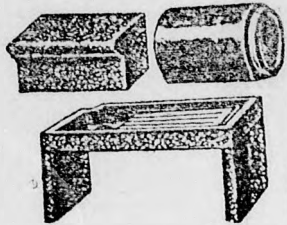
Maitinszki Pál és T-sa
Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Luerări de doctilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografice se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și toffelul de rechizite dactilografice fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

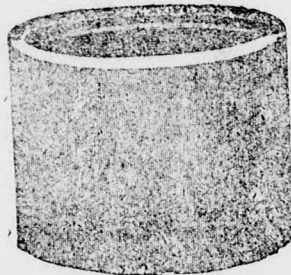
În despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și toffelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

(Ma 129-104)

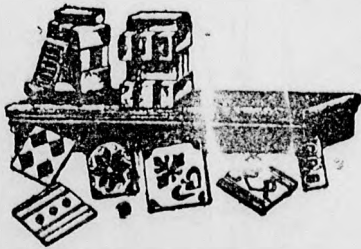
Edificare ieftină!

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S-5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

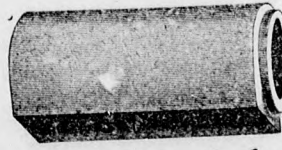
Primesc toffelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curențitrimt gratuit.

IOSIF SIMICS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buziaș 37.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

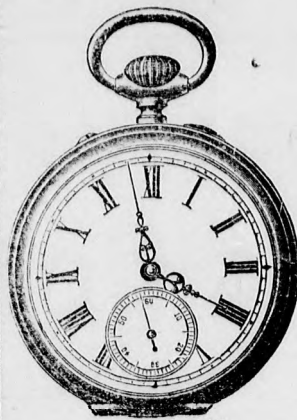
GHEORGHE CIOROGARIU

MĂSTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

(Ci 217—120)

Isi recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

(Ba 147 | 104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Románul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Románul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Magazin de articlii pentru biserici și preoți.

GHEORGHE IANCOVICI ≡ **ARAD** ≡
Forray utca n-rul 2.

Postavuri de reverenzi, brâuri, preoțești, roșii, vâșii, nete și negre :

Aduc la cunoștința onoratului publică au sosit **noutățile de toamnă** în stofe, mătăsuri, flaneluri, delainuri, parcheturi, ciorapi împlețiți în temniță, și multe alte : : articole cari nu se pot toate înșira : :

Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfintele biserici și preoți :

(Ja 329—20)

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIKIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

TIPĂRUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.

Pe un an . . .
Pe jumătate an . . .
Pe 3 luni . . .
Pe o lună . . .

Pentru Rom

Pe un an . . .

Telef

pentru oraș și

Nr. 76

De căm
amenință b
noștri din
piscopiei
fost destul
noi. Veacur
fost și a r
tele române
rea cu Rom
cum ar fi d

E adevă
dentă fie de
ceastă ches
pentru vii
Ungaria.
norocire,
nergilele z
dealtmintre
blemele na
sferelor poli
pe fiecare z
timentul de
cauza mare
Voi, Român
pători și-au
nuita Episc
atentat cult
pentru că se
tești a near

Astfel se
gane guvern
s'au făcut în
ște și de pro
în această
blăstămată
în scopurile
legitime.

Indată c
Alba-Iulia,
publicat, ap
energică la
înființarea
voca la noi,
incalculabil
din România

Aci e și
cred necesar
unor culise
nefericită ar
Alba-Iulia, „
a găsit căi s
pe Monsegn
catolic din I
publice a R
atentat asup
ților din Ung

Mai pot
printr'un pe